

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних занять з дисципліни
«ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ЗАПОВІДНОЇ СПРАВИ»
для студентів спеціальності 101 «Екологія»

Затверджено
на засіданні групи забезпечення спеціальності
Протокол № 9 від « 13 » 06. 2023 р.

Одеса – 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних занять з дисципліни
«ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ЗАПОВІДНОЇ СПРАВИ»
для студентів спеціальності 101 «Екологія»

Затверджено
на засіданні групи забезпечення спеціальності
Протокол № 5 від «13» 06. 2023р.
Голова групи Чугай А.В.

Затверджено
на засіданні кафедри екологічного права і контролю
Протокол № 9 від «5» червня 2023 р.
В.о.зав. кафедри Владимирова О.Г.

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Теорія і практика заповідної справи» для студентів які навчаються за спеціальністю 101 «Екологія». Укладач Бургаз О.А., - Одеса: ОДЕКУ, 2023. – 103 с., укр. мова.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
ПРАКТИЧНА РОБОТА №1 «Загальна характеристика природно-заповідного фонду адміністративного або природного району».....	6
ПРАКТИЧНА РОБОТА №2. «Розрахунок загальних показників оцінки природно-заповідного фонду».....	12
ПРАКТИЧНА РОБОТА №3. «Розрахунок та проектування охоронних зон природних територій особливої охорони».....	15
ПРАКТИЧНА РОБОТА №4 «Компенсація за добування (збирання) та шкоду, заподіяну видам тварин і рослин, занесеним до Червоної книги України».....	22
ПРАКТИЧНА РОБОТА №5 «Обчислювання розміру відшкодування шкоди, заподіяної порушенням природоохоронного законодавства у межах територій та об'єктів ПЗФ України».....	28
ЛІТЕРАТУРА.....	34
ДОДАТКИ.....	35
Додаток А.....	36
Додаток Б.....	81

ПЕРЕДМОВА

Метою навчальної дисципліни «Теорія і практика заповідної справи» є ознайомлення студентів з практичними проблемами охорони та відтворення природних екосистем шляхом створення та розширення природно-заповідного фонду, державною політикою в галузі розвитку заповідної справи та основними напрямками цього розвитку, класифікацією природоохоронних територій на Україні, основними принципами збереження біологічного різноманіття та збереження генофонду та ценофонду, правовими основами організації, охорони, ефективного використання природно-заповідного фонду України, відтворення його природних комплексів та об'єктів, розбудови екологічної мережі тощо

Навчальна дисципліна «Теорія і практика заповідної справи» забезпечує формування:

здатності до організації робіт, пов'язаних з оцінкою екологічного стану, захистом довкілля та оптимізацією природокористування, в умовах неповної інформації та суперечливих вимог;

здатності використовувати принципи збереження біологічного і ландшафтного різноманіття, створення екологічної мережі;

сучасної обізнаності щодо національних та міжнародних програм та законодавчих актів формування екомережі різного ступеня організації;

здатності оцінювати ландшафтне і біологічне різноманіття та аналізувати наслідки антропогенного впливу на природні середовища;

здатності обирати критерії і розраховувати інтегральні індекси, оцінювати рівень забруднення довкілля для подальшого визначення чітких критеріїв при ідентифікації територій різного статусу охорони;

здатності аналізувати об'єкти природного середовища різного ступеня та статусу охорони, застосовувати класифікацію екосистем як імперативу Національної екомережі України.

Практична частина складається з 5 тем, що мають на меті практичне закріплення ключових теоретичних знань, розрахунків основних екологічних показників територій та об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ) отримання навичок розрахунків збитків, викликаних порушенням природоохоронного законодавства у межах територій ПЗФ та розрахунків розмірів компенсації за добування (збирання) та шкоду, заподіяну видам тварин та рослин, занесеним до Червоної книги України тощо.

При вивченні практичної частини дисципліни «Теорія і практика заповідної справи» студенту належить опанувати відповідну сукупність вмінь та навичок:

1. вільно орієнтуватись у положеннях нормативно-правових документів щодо порядку затвердження та змісту Положення про території

та об'єкти ПЗФ України, порядку оголошення водно-болотних угідь міжнародного значення, охоронних зобов'язань та охоронних знаків;

2. вільно орієнтуватись у положеннях Концепції збереження біологічного різноманіття, положеннях законодавства про Червону і Зелену книгу України;

3. розраховувати збитки, викликані порушенням природоохоронного законодавства у межах територій природно-заповідного фонду та розраховувати розміри компенсації за добування (збирання) та шкоду, заподіяну видам тварин та рослин, занесеним до Червоної книги України.

ПРАКТИЧНА РОБОТА №1

«Загальна характеристика природно-заповідного фонду адміністративного або природного району»

1.1 Поняття і зміст заповідної справи

Заповідання – це вилучення певної території чи об'єкта в природі зі сфери господарювання з метою підтримання рівноваги природних процесів екосистеми, виключення антропогенного впливу на них, збереження еталонів недоторканої природи для фонових, наукових досліджень, характеру взаємозв'язків між екологічними факторами для збереження й відтворення біоценозів і біотопів. Заповідні території є природною лабораторією, діяльність якої спрямована на збереження генофонду та природних еталонів біогеоценозів.

Стратегія заповідання полягає головним чином у наступному: заборона або обмеження діяльності людини на певних територіях; удосконалення системи раціонального природокористування; раціональне використання ресурсів, які поновлюються (біологічні, водні), та тих, що не поновлюються (мінеральні ресурси); боротьба з забрудненням тощо [1].

Заповідна справа – це теорія й практика організації та збереження заповідних територій різних рангів; це система управління біоценозами на користь природи і людства.

Завдання заповідної справи полягає і в тому, щоб зберегти можливість спілкування людини з природою. Людина постійно має потребу такого спілкування, особливо з первозданною природою, і в результаті може створювати такі високі і величні зразки садово-паркового мистецтва, історико- археологічні заповідники, пам'ятники природи. Винятковою є важливість такого спілкування для формування особистості, духовності, здоров'я, культури людини взагалі та еколога як фахівця зокрема.

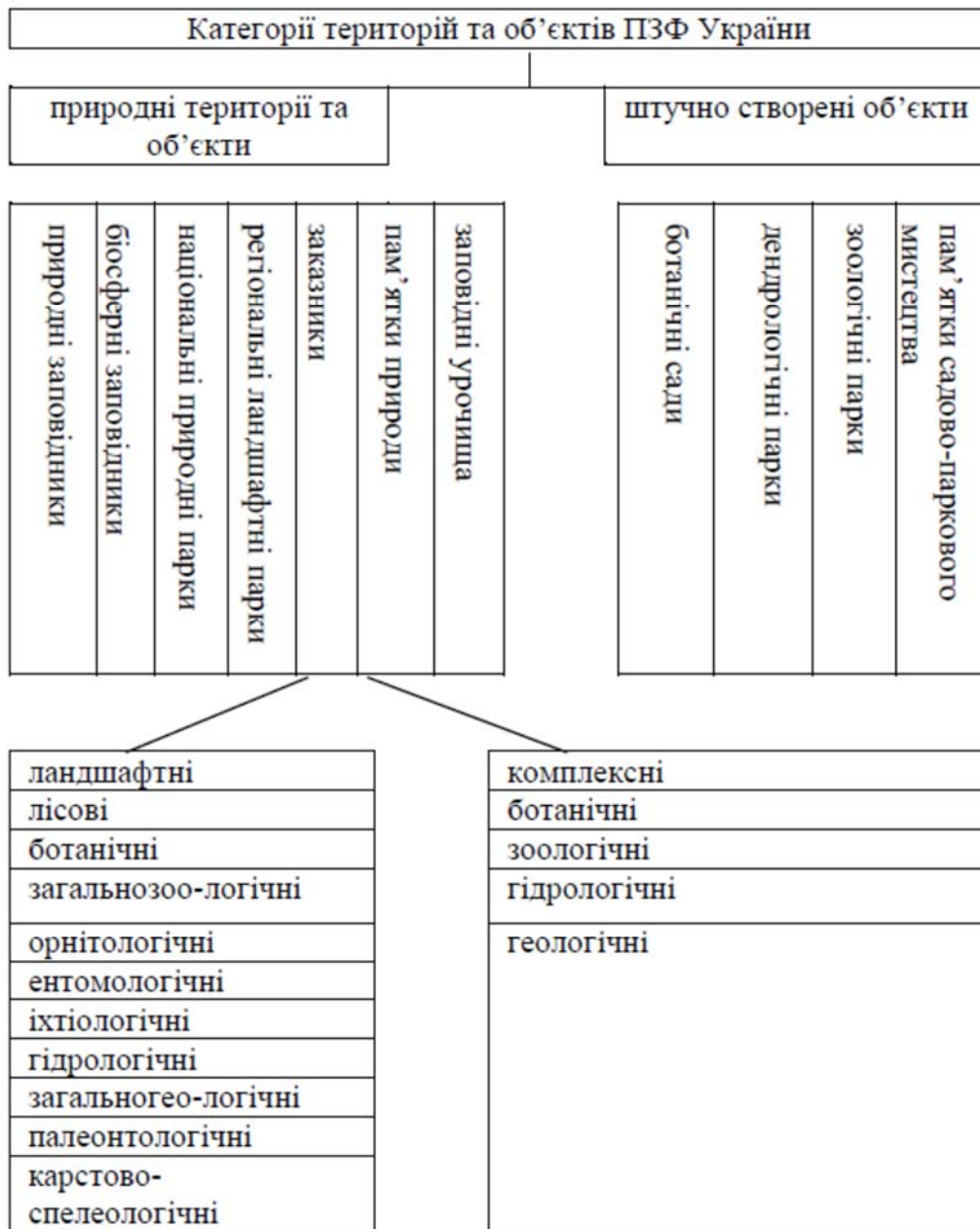
Заповідні або охоронні території – це природні комплекси-ландшафти, в яких охороняють і вивчають усі їх елементи: атмосферу, гідросферу, ґрунти, рослинний і тваринний світ, пам'ятки природи, а також їхній взаємозв'язок та взаємовплив між собою.

Природно-заповідний фонд – ділянки суші й водного простору, природні ландшафти і об'єкти, які мають особливу природоохоронну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність й виділені з метою збереження природної різноманітності ландшафтів, генофонду рослинного й тваринного світу, підтримання загальноекологічного балансу й забезпечення моніторингу довкілля [2].

До природно-заповідного фонду відносять:

а) природні території та об'єкти – природні заповідники, біосферні заповідники, національні природні парки, регіональні ландшафтні парки, заказники, пам'ятки природи, заповідні урочища;

б) штучно створенні об'єкти – ботанічні сади, дендрологічні та зоологічні парки, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва (рис. 1.1).

Рисинок 1.1 – Категорії територій та об'єктів ПЗФ України [2]

Заповідні території служать банками генетичної інформації природи, матеріальною базою її рекреації; особливими науковими лабораторіями, музеями природи, її еталонами; а садово-паркові території вказують, на що здатен геній людини в раціональному використанні, удосконаленні і навіть перетворенні ландшафтів природи [2].

Станом на 2015 р. природно-заповідний фонд (ПЗФ) України має в своєму складі 8154 об'єкти. Їх загальна площа становить 3,7 млн. га в межах території України та 402,5 тис. га в межах акваторії Чорного моря, що складає 6,15% території держави, що значно менше у порівнянні з більшістю країн Центральної та Західної Європи, де цей відсоток сягає 10% і більше. Отже, нагальним завданням у галузі заповідної справи в Україні є розширення площі ПЗФ. У цьому напрямку чимало було зроблено державою з часу набуття незалежності України. Так, за період з 1992 року площа ПЗФ зросла майже в 2 рази. Значне розширення території ПЗФ в останні роки відбулось, значною мірою, за рахунок створення багатофункціональних об'єктів ПЗФ, перш за все національних природних парків і регіональних ландшафтних парків [4].

Нині в Україні зареєстровано 5 біосферних і 19 природних заповідників. Вони охоплюють територію Полісся, Карпат, Криму, Лісостепу та Степу. Їх організація здійснювалась переважно за індивідуальними для кожної заповідної території критеріями, без належного наукового обґрунтування. Тому нерідко спостерігається нерівномірність в їх розміщенні. Одними з перших були організовані такі заповідники: «Асканія Нова» (1919 р.), Канівський та Кримський (1923 р.).

Зараз в Україні нараховується 48 національних природних парки (НПП) загальною площею близько 12 тис. км². Всі вони, крім Азово-Сиваського (1957 р.), були організовані після 1980 р.

Також до складу ПЗФ входять більше 3400 пам'яток природи, більше 3100 заказників, понад 660 ботанічних, зоологічних садів, дендропарків та парків-пам'яток садово-паркового мистецтва, більше 800 заповідних урочищ, 80 регіональних ландшафтних парків.

Серед усіх категорій територій і об'єктів ПЗФ за кількістю найбільшу частку мають пам'ятки природи, заказники та заповідні урочища – разом біля 90% від кількості всіх існуючих заповідних об'єктів. Однак за площею розподіл ПЗФ України є іншим: близько 80% ПЗФ припадає на національні природні та регіональні ландшафтні парки і заказники [4].

Логічним завершенням заповідної справи є *Екологічна мережа (Екомережа)* – це єдина територіальна система, яка утворюється з метою поліпшення умов для формування та відновлення довкілля, підвищення природно-ресурсного потенціалу території України, збереження ландшафтного та біотичного різноманіття, місць оселення та зростання цінних видів тваринного і рослинного світу, генетичного фонду, шляхів міграції тварин через поєднання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також інших територій, які мають особливу цінність для охорони навколишнього природного середовища і відповідно до законів та міжнародних зобов'язань України підлягають особливій охороні.

Зведена схема формування екомережі - нормативно-правовий акт, що визначає на національному рівні пріоритети і концептуальні основи

формування, збереження та невиснажливого використання екомережі України, розвитку системи територій та об'єктів природно-заповідного фонду, формування структурних елементів екомережі [2];

Об'єкт екомережі - окрема складова частина екомережі, що має ознаки просторового об'єкта - певну площу, межі, характеристики тощо. До об'єктів екомережі відносяться території та об'єкти природно-заповідного фонду, водного фонду, лісового фонду, рекреаційного та оздоровчого призначення, сільськогосподарські угіддя екстенсивного використання (пасовища, сіножаті) тощо;

Структурні елементи екомережі - території екомережі, що відрізняються за своїми функціями.

До структурних елементів екомережі відносяться ключові, сполучні, буферні та відновлювані території.

Ключові території забезпечують збереження найбільш цінних і типових для даного регіону компонентів ландшафтного та біотичного різноманіття, включають середовища існування рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тварин та рослин. Переважно мають у своєму складі території та об'єкти природно-заповідного фонду, відсоток яких значно перевищує аналогічний у цілому по країні, а також інші території, що відповідають умовам, визначеним національним природоохоронним законодавством або міжнародними нормативно-правовими актами (конвенціями, угодами, договорами тощо).

Перелік ключових територій екомережі включає території та об'єкти природно-заповідного фонду, водно-болотні угіддя міжнародного значення, інші території, у межах яких збереглися найбільш цінні природні комплекси.

Сполучні території (екологічні коридори) поєднують між собою ключові території, забезпечують міграцію тварин та обмін генетичного матеріалу. Сполучені території можуть мати самостійне значення для збереження біоландшафтного різноманіття.

Екологічний коридор - велика за масштабами територія, яка може включати в себе різні за функціональним призначенням ключові, сполучені та буферні території.

Перелік сполучених територій екомережі включає території, що забезпечують зв'язки між ключовими територіями та цілісність екомережі.

Буферні території забезпечують захист ключових та сполучених територій від антропогенного впливу. Є перехідними смугами між природними територіями і територіями господарського використання.

Перелік буферних зон екомережі включає території навколо ключових територій екомережі, які запобігають негативному впливу господарської діяльності на суміжних територіях [2].

Відновлювані території – території, природних стан яких порушений внаслідок антропогенного впливу, території з активними проявами

несприятливих геодинамічних процесів (водна ерозія, зсуви), для яких мають бути виконані першочергові заходи щодо відтворення природного стану, на яких необхідно і можливо відновити природний рослинний покрив і здійснити репатріацію видів рослин та тварин. Певна відновлювана територія після проведення відповідних заходів щодо ренатуралізації, може бути включена до складу ключової або сполученої території, або безпосередньо перетворитися на ключову або сполучену територію [2].

Перелік відновлюваних територій екомережі включає території, що являють собою порушені землі, деградовані і малопродуктивні землі та землі, що зазнали впливу негативних процесів та стихійних явищ, інші території.

Завдання сучасної людини полягає в забезпеченні умов подовження життя первозданної природи, її унікальних об'єктів і ландшафтів, відродженні і створенні нових парків-пам'ятників, збереженні їх документованості як важливого досвіду створення, так і нинішнього стану.

Екологічні функції екомережі – це підтримання екосистемних процесів шляхом:

- збереження репрезентативної сукупності середовищ існування видів, які забезпечують популяціям видів достатню територію (для годівлі, розповсюдження молодих та дорослих особин або для колонізації інших ділянок середовища існування);

- забезпечення можливостей для сезонних міграцій, генетичного обміну між різними локальними популяціями, переміщення локальних популяцій з тих середовищ існування, стан яких погіршився, а також для міграцій внаслідок глобального потепління;

- захисту інтегрального характеру життєво важливих екологічних процесів (наприклад, періодичні повені, екологічні сукцесії) [2].

1.2 Завдання до практичної роботи

1. Вивчити теоретичну частину.

2. За варіантом, що надається викладачем, надати коротку характеристику та опис природно-заповідних об'єктів території. Визначити кількісний та якісний склад ПЗФ адміністративного (природного) району.

Для виконання практичної роботи використовуються дані Державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду України.

Для отримання заліку за практичну роботу №1 необхідно надати коротку характеристику та опис природно-заповідних об'єктів території. Максимальна кількість балів за виконання практичного завдання визначається ссиллабусом навчальної дисципліни.

Контрольні запитання

1. Що таке особливо охоронні території?
2. Дати визначення поняттю «екологічні ядра» стосовно особливо охоронних територій.
3. Дати визначення поняттю «екологічні коридори» стосовно особливо охоронних територій.
4. Дати визначення поняттю «буферні зони» стосовно особливо охоронних територій.

ПРАКТИЧНА РОБОТА №2

«Розрахунок загальних показників оцінки природно-заповідного фонду»

2.1 Основні екологічні показники заповідних територій

До головних екологічних показників, за якими оцінюється стан ПЗФ відносяться кількість територій ПЗФ, загальна площа ПЗФ території, відсоток заповідності показник інсуляризованості та природоохоронний індекс території.

1. Загальна кількість природно-заповідних територій та об'єктів певної території (N) (адміністративних, фізико-географічних, геоботанічних областей, районів й інших одиниць адміністративного та природного районування).

2. Загальна площа ПЗФ певної території, ($S_{ПЗФ}$).

3. Відсоток заповідності території (K), тобто відношення площі природно-заповідних об'єктів певної території ($S_{ПЗФ}$) до її загальної площі ($S_{заг}$). Відсоток заповідності визначається за формулою:

$$K = \frac{S_{ПЗФ}}{S_{заг}} \cdot 100\% \quad (2.1)$$

4. Показник інсуляризованості

До двох загальноприйнятих критеріїв (кількості об'єктів, що охороняються, та розміру території, яка знаходиться під охороною) в абсолютному та процентному вираженні, було введено третій критерій – ступінь розчленованості заповідних територій, тобто інсуляризованості природних об'єктів. Відомо, що природна територія тільки тоді буде стійкою, коли вона є цілісною і має достатню площу для підтримання самовідновлення популяцій рослин і тварин. Так, для лісів, на думку німецького вченого Б. Далхоффа, території, що відводяться під охорону, повинні мати площу не менше 20 тис. га, а луки – не менше 5 тис. га. Чисельність популяцій рідкісних видів при цьому повинна бути не меншою, ніж 500 особин [5].

Індекс інсуляризованості (I) включає в себе два компоненти. Перший компонент (I_1) обчислюється із врахуванням загальної площі регіону (S) і площі всіх відносно стійких (площею більше 50 га) та нестійких (площею менше 50 га) заповідних об'єктів. Площа останніх позначається як (S_H). Цей компонент розраховується за формулою:

$$I_1 = \frac{S_H}{S} \quad (2.2)$$

Значення I_1 знаходяться в межах від 0 (інсуляризованість повністю відсутня) до 1 (інсуляризованість максимальна і територія під охороною складається з найдрібніших ділянок) [5].

Другий компонент індексу інсуляризованості (I_2) базується на кількості заповідних об'єктів регіону (N) та кількості нестійких об'єктів у цьому ж регіоні (N_H). Тоді

$$I_2 = \frac{N_H}{N} \quad (2.3)$$

Значення цього компоненту також лежать у межах від 0 (інсуляризація відсутня) до 1.

В цілому, індекс інсуляризованості території (I) буде:

$$I = \frac{\frac{S_H}{S} + \frac{N_H}{N}}{2} \quad (2.4)$$

Чим більше значення I , тим більш значну роль у загальній території, що охороняється, відіграють дрібні ділянки, що не мають екологічної стабільності.

5. Природоохоронний індекс (Р) території

Він являє собою сукупну оцінку насиченості мережі заповідних територій будь-якої місцевості відносно її площі, що дозволяє більш об'єктивно порівнювати структуру природоохоронної мережі різних територій між собою. Природоохоронний індекс оцінює як кількісні параметри – кількість заповідних територій, так і якісні – категорійне різноманіття. Якісний склад цінюється за допомогою *коефіцієнта значимості* (k_i) окремих категорій ПЗФ. Він визначається через відношення середньої площі даної категорії ПЗФ по Україні (Sc_i) до середньої площі всіх об'єктів ПЗФ ($Sc_{ПЗФ} = 374$ га) в Україні:

$$k_i = \frac{Sc_i}{Sc_{ПЗФ}} \quad (2.5)$$

Природоохоронний індекс визначається за формулою:

$$P = \frac{k_{БЗ} \cdot S_{БЗ} + k_{ПЗ} \cdot S_{ПЗ} + k_{НП} \cdot S_{НП} + k_3 \cdot S_3}{S} \quad (2.6)$$

де S – загальна площа території, яка оцінюється;
 $S_{БЗ}$, $S_{ПЗ}$, $S_{НП}$, S_3 – площі відповідно всіх біосферних заповідників, природних заповідників, національних природних парків і заказників загальнодержавного значення на даній території [5].

2.2 Завдання до практичної роботи

1. Вивчити теоретичну частину.
2. За варіантом, попередньої практичної роботи визначити екологічні показники заповідних територій адміністративного (природного) району.

Для отримання заліку за практичну роботу №2 необхідно надати в письмовому вигляді правильні результати розрахунків екологічних показників заповідних територій адміністративного (природного) району. Максимальна кількість балів за виконання практичного завдання визначається силлабусом навчальної дисципліни.

Контрольні запитання

1. Що таке відсоток заповідності території адміністративного (природного) району?
2. Яким чином проводиться розрахунок відсотку заповідності території адміністративного (природного) району?
3. Що таке показник інсуляризованості природних об'єктів адміністративного (природного) району?
4. Як розраховується ступінь розчленованості (інсуляризованості) ПЗФ адміністративного (природного) району?
5. Який сенс природоохоронного індексу території?
6. Як розраховується природоохоронний індекс території?

ПРАКТИЧНА РОБОТА №3

«Розрахунок та проектування охоронних зон природних територій особливої охорони»

3.1 Критерії і принципи відбору територій для заповідання та формування екомережі

Критерії і принципи відбору територій для заповідання та формування Екомережі Заповідання – один з методів охорони природних і культурно-історичних цінностей, що полягає у виключенні їх зі сфери господарської діяльності, забороні або суттєвому обмеженні їх використання з метою збереження цих цінностей сьогодення і майбутніх поколінь.

В основу критеріїв і принципів відбору заповідних територій та визначення їх розмірів покладено біологічні, природоохоронні, наукові, рекреаційні, освітні, культурні та естетичні чинники.

1. Біологічні – забезпечення реалізації самовідродження, саморозвитку, самозбереження природного середовища.

2. Природоохоронні – забезпечення збереження видів рослин та тварин, унікальних оригінальних природних комплексів; збереження потоків живлення.

3. Наукові – достатні для одержання вірогідних та об'єктивних результатів досліджень, що забезпечують вивчення еволюційного процесу в природному середовищі, розвиток життя на Землі.

4. Рекреаційні – достатні для всього населення для відпочинку й оздоровлення.

5. Освітні та культурні – забезпечують духовні, моральні, емоційні, психічні, інтелектуальні запити і настрої людини. Адже як людина впливає на середовище, так і середовище впливає на людину [2].

Метою створення заповідних об'єктів є збереження цінних у науковому і господарському відношенні ділянок природи, де можна зберегти для майбутніх поколінь унікальних представників рослинного та тваринного світу.

В основу організації заповідних об'єктів покладено:

1. Території, найменше змінені господарською діяльністю людини.

2. Природні ландшафти, що включають цінні і рідкісні види рослин і тварин.

3. Еталони природи (поняття «еталон природи» ввів у науку В.В. Докучаєв).

4. Території, що забезпечують охорону і збереження природи, її самовідновлення, саморегуляцію, самозбереження, самовдосконалення тощо.

5. Заповідається те, чому загрожує зникнення.

6. Заповідні території бажано мати в кожному фізико-географічному, геоботанічному та лісотипологічному районі України.

Проте, сьогодні процес заповідання потрібно проводити не лише на окремо взяти розрізних територіях, а заповідання території має бути комплексне (мережене або нерозрізнене). Ця ідея може бути реалізована шляхом створення густої мережі заповідних об'єктів та територій (екомережі) [1].

Метою розбудови екомережі є створення комплексної багатофункціональної природної системи. Ідея екомережі охоплює практично майже усі сфери відносин людини і довкілля, пріоритетними з яких є:

1. Відтворення і збереження територіальної й функціональної цілісності екосистем.

2. Збереження біорізноманіття, а також ландшафтів всеєвропейського, національного і регіонального значення.

3. Посилення захисту природного раритетного різноманіття від існуючих і потенційних негативних чинників.

4. Забезпечення обміну генетичною речовиною, розселення і міграції видів, а також збереження міграційних шляхів.

5. Розширення і збагачення еволюційного простору для реліктових, ендемічних і зникаючих видів.

6. Збільшення і підтримка екологічної місткості рослинних угруповань, екосистем і ландшафтів, підвищення їх продуктивності, стабілізація екологічного гомеостазу на національному, регіональному та локальному рівнях, поліпшення стану навколишнього середовища, захист життєво важливих екологічних процесів, екосистем і ландшафтів.

7. Ренатуралізація особливо цінних деградованих екотопів і різноманіття – просторових елементів екомережі.

8. Створення об'єднаної мережі заповідних територій різного рангу і призначення, як елемента Європейської екомережі. Збільшення площі існуючого заповідного фонду, поліпшення охорони й упорядкування категорій заповідності згідно з всеєвропейськими пріоритетами.

9. Поліпшення соціальних і економічних умов населення й сприяння переходу до новітніх економічних невиснажливих технологій господарювання.

10. Збереження історичної та культурної спадщини і самотутніх технологій господарювання.

11. Створення натурної моделі і полігонів для відпрацювання біологічних, екологічних, технологічних та соціальних елементів збалансованого розвитку. Рациональне використання окремих елементів і ділянок екомережі для розвитку туризму, освіти, традиційного господарювання тощо [2].

12. Підвищення рівня виховання, освіти та інформованості населення щодо значення й охорони біорізноманіття, підтримки екологічної рівноваги в регіоні та її ролі в забезпеченні збалансованого розвитку.

13. Посилення відповідальності місцевих органів влади та населення за збереження навколишнього природного середовища. З мети створення екомережі випливають наступні загальні принципи та показники її побудови: цілісності – обов'язковий елемент континентальної екомережі; ємерджентності; єдності – територіальної, видової, функціональної; комплементарності – біорізноманіття, функцій, середовища існування і територій; різноманіття – форм охорони; репрезентативності; відновлення – втрачених природних цінностей; відповідності – природі біогеографічних територій України; ієрархічності – побудови екомережі із елементів різного рангу; підпорядкованості – структурних форм і функцій охорони біорізноманіття, шляхів міграції та поширення видів; традиційних форм господарювання, підтримки екологічного гомеостазу; максимальності – включення існуючої заповідної мережі в екомережу в тій мірі, в якій тільки це можливо; поліфункціональності – включення в екомережу нарівні з природними екосистемами напівприродних, деградованих, що заслуговують відновлення, а також територій традиційного рільництва, рибальства, полювання тощо; надійності – стабільній і довготривалій протидії негативним чинникам [2].

З метою стабілізації просторової структури екосистем і ландшафтів, особливо тих, що зазнали значного антропогенного навантаження доречним є створення екологічних мереж різних рівнів, починаючи від локального і закінчуючи міжнародним.

Базові критерії відбору ключових територій екомережі:

Базовими критеріями відбору ключових територій є: ступінь природності території та її різноманіття; рівень багатства різноманіття; рівень значення різноманіття; рідкісність різноманіття; представленість ендемічних, реліктових та рідкісних видів; репрезентативність різноманіття; типовість різноманіття; повнота різноманіття; оптимальність розміру та природність меж; ступінь функціонального значення різноманіття; відповідність повній ландшафтній структурі; наявність антропогенно змінених територій, багатих на біорізноманіття; наявність рослин і тварин, специфічних для традиційних агроцепозів; можливість інтеграції в Європейську екомережу.

За своїм значенням ключові території можна розділи на три групи:

- відзначаються різноманітністю або унікальністю біоти;
- є територією на якій добре збереглися природні ландшафти, що мають континентальну, національну або регіональну цінність;
- представляють собою перетворені людиною ландшафти, що мають значну історико-культурну цінність.

При визначенні ключових територій необхідною умовою є забезпечення репрезентативності, тобто кожна біогеографічна провінція має бути представлена в екомережі принаймні однією ключовою територією [2].

Критерії відбору ключових територій екомережі:

1. Біоекологічні критерії: природності – екосистеми та біота території знаходяться у природному або майже природному (мало порушеному) стані; видової різноманітності – територія відзначається високим рівнем багатства та різноманітності флори та фауни (вище середнього рівня для регіону в цілому); ценотичної різноманітності – територія відзначається високим рівнем (вище середнього для регіону) багатства та різноманітності рослинних угруповань; унікальності та рідкісності біоти – територія відзначається високою концентрацією ендемічних, реліктових та рідкісних видів і рослинних угруповань; репрезентативності – біота території репрезентативна для відповідного біогеографічного регіону.

2. Ландшафтні критерії: природності – ландшафти території зберегли свій вигляд у природному або близькому до цього стані; унікальності – на території наявні унікальні природні ландшафти; ландшафтної різноманітності – на території трапляється значна кількість різних і контрастних видів ландшафтів або природних територіальних комплексів; репрезентативності – ландшафтна структура території є типовою для даного регіону; культурного значення - ландшафти території перетворені людиною і мають значну історико-культурну цінність.

3. Територіальні критерії: достатність площі - площа території достатня для виявлення її біоекологічного, функціонального, ландшафтного, історико-культурного значення в масштабі регіону; територіальної цілісності - в межах ключової території, цінні у біоекологічному або ландшафтному відношеннях ділянки представлені суцільним масивом, або у такому масиві є незначні за площею вікна антропогенно-змінених ділянок, або цінні ділянки розміщені неподалік одна від одної і просторово пов'язані у локальну екомережу [2].

Базовими критеріями відбору сполучних територій (екокоридорів) є природність меж, достатність широти й протяжності для забезпечення міграції видів, їх розмноження, переживання несприятливих умов. Це пов'язано з тим, що головною функцією екокоридорів є забезпечення просторових зв'язків між ключовими територіями. Саме тому головним критерієм для їх виділення є міграційний. Екокоридором є така територія або їх сукупність вздовж якої може відбуватися обмін генетичним матеріалом і міграції між ключовими територіями.

Основними умовами для цього є:

- довжина екокоридору не більше відстані, на які мігрує більшість видів, які існують на ключових територіях, що поєднує екокоридор;
- ширина екокоридору дозволяє популяціям ефективно використовувати його, як канал міграції та розселення;

– едафічні умови екокоридору аналогічні або близькі до едафічних умов тих ключових територій, які він поєднує;

– всередині екокоридору немає міграційних бар'єрів або інших факторів, які можуть заважати міграції та розселенню видів [5].

Критерії відбору сполучних територій екомережі:

1) природності – екокоридор повинен мати природні межі; 2) ефективної довжини – довжина екокоридору не повинна перевищувати відстань, на яку мігрують або розселяються особини популяції для збереження яких створена екомережа, або на території екокоридору повинні бути «острівці» на яких можуть тимчасово перебувати види для продовження міграції або розселення; 3) ефективної ширини - ширина екокоридору повинна дозволяти популяціям розселятися або мігрувати вздовж нього з необхідною ефективністю; 4) ектопічний – територія екокоридору за своїми едафічними умовами повинна бути подібною до ключових територій, які він поєднує, або забезпечувати умови для тимчасового перебування (ночівлі, годування тощо) для видів, які мігрують на великі відстані (наприклад, для птахів); 5) територіального зв'язку – територія екокоридору повинна бути суцільною, або мати перериви, проте довжина переривів не повинна заважати міграції видів; 6) біорізноманітності – територія екокоридору повинна мати досить добре збережений рослинний покрив і високий рівень біорізноманіття; 7) соціологічний – екокоридор може включати ділянки на яких зростають або існують рідкісні, ендемічні або реліктові види рослин та тварин, або рідкісні рослинні угруповання які, за якихось причин, відсутні на ключових територіях екомережі [2].

Буферні території є перехідними смугами між природними територіями і територіями господарського використання. Основною функцією буферної Території є забезпечення захисту територіальних елементів екомережі від негативною антропогенного впливу. Тому вони повинні мати площу, достатню для захисту ключових територій та екокоридорів від дії зовнішніх негативних факторів і оптимізації певних форм господарювання з метою збереження існуючих і відновлення втрачених природних цінностей. При проектуванні конкретних локальних та регіональних екомереж критерії виділення буферних територій визначаються особливостями ключових та сполучних територій, для захисту яких і створюється перша. Ширина буферних територій визначається залежно від напрямку та ступеню впливу навколишніх сільськогосподарських угідь або промислових об'єктів на ключові та сполучні території екомережі, а також впливу останніх на сільськогосподарські угіддя.

Відновлювальні території створюються у складі екомережі з метою подальшого її розвитку і удосконалення її функціонування. Це території, на яких необхідно і можливо відновити природний рослинний покрив і

здійснити репатріацію видів рослин та тварин. Це потенційний резерв, за рахунок якого можливо збільшити в майбутньому площу ключових та сполучних територій. Тому основними критеріями вибору відновлювальних територій є збереження на них середовищ існування, навіть якщо природне біорізноманіття повністю знищено та реальна можливість проведення ренатуралізаційних заходів.

Оцінку значущості екомережі ПЗФ (ранжування територій) доцільно проводити за допомогою комплексу критеріїв, які визначив Ю.М. Грищенко: 1) загальна кількість природно-заповідних територій і об'єктів певної території (адміністративних, фізико-географічних, геоботанічних областей, районів, адміністративних одиниць і територій природного районування); 2) загальна площа ПЗФ певної території; 3) відсоток заповідності території (відношення площі ПЗФ певної території до її загальної площі); 4) відсоток суворої заповідності (відношення площі ПЗФ певної території з суворим режимом I категорії МСОП до загальної площі регіону); 5) ступінь розчленованості (інсуляризованості) природно-заповідних територій. Він визначається як відношення площі відносно нестійких природно-заповідних територій, що мають площу меншу 50 га до загальної площі ПЗФ певної території; 6) рівномірність розподілу ПЗФ по певній території (1 бал – нерівномірний розподіл, 2 бали – відносно рівномірний розподіл, 3 бали – рівномірний розподіл); 7) ландшафтна репрезентативність, представленість в мережі природно-заповідних територій основних елементів ландшафту певної території: 1 бал – низька, 2 бали – задовільна, 3 бали – достатня, 4 бали – висока, 5 балів – дуже висока; 8) характеристика якісного складу ПЗФ певної території. Вона проводиться за шкалою, що визначена в Україні й за шкалою МСОП; 9) ботанічна значущість території, що оцінюється такими критеріями: флористична репрезентативність (типовість) та унікальність оцінюється охопленням мережею природно-заповідних територій флори регіону в цілому та рідкісних видів флори, зокрема (кількістю видів, занесених до Міжнародних червоних списків; кількістю видів, занесених до ЧКУ; кількістю видів, охоплених місцевою охороною; кількістю ендемічних і реліктових видів; кількістю видів, що знаходяться на межі ареалу). Оцінюється за 5-бальною шкалою: низька, задовільна, достатня, висока, дуже висока; генетична репрезентативність та унікальність оцінюється наявністю в регіональній екомережі типових і рідкісних фітоценозів (входять до ЗКУ). Оцінюється за 5-бальною шкалою: низька, задовільна, достатня, висока, дуже висока; 10) фауністична репрезентативність та унікальність оцінюється за: кількістю видів, занесених до ЧКУ та кількістю регіонально рідкісних видів (оцінюється за 5-бальною). Фауністична цінність природно-заповідної території визначається: а) біорізноманіттям її тваринного світу; б) кількістю місць гніздування й розмноження птахів; в) місцями нересту цінних видів риби; 11) гідрологічна цінність території визначається такими критеріями: а)

водоресурсністю, яка визначається параметрами: об'ємом водних ресурсів високоякісного складу; водоохоронним значенням території; водорегулюючим значенням території; б) типовістю (репрезентативністю) гідрологічних об'єктів, яка визначається такими параметрами: відсотком площі гідрологічно-заповідних об'єктів до однотипної площі певного регіону чи області; відсотком об'єму водних ресурсів, які охороняються на гідрологічно-заповідній території; в) рідкісністю та унікальністю гідрологічних явищ, які пов'язані з їх походженням, азональністю, наявністю джерел води з високими смаковими й лікувальними властивостями, водоспадів, виходу ґрунтових вод на поверхню; г) наявністю ВБУ загальнодержавного й міжнародного значення; 12) народногосподарська цінність території визначається запасами високоякісної питної води, лікарських рослин, ділової деревини, харчових продуктів, мінеральної води, лікувальної води, рекреаційними ресурсами [2].

3.2 Завдання до практичної роботи

1. Вивчити теоретичну частину.

2. Вибрати один з об'єктів ПЗФ адміністративного (природного) району, що розглядався в попередніх практичних роботах. Знайти картографічний матеріал території розташування вибраного об'єкту ПЗФ. На основі всебічного аналізу визначити та спроектувати охоронну зону даного об'єкту.

Для отримання заліку за практичну роботу №3 необхідно надати в письмовому вигляді визначену та спроектовану охоронну зону об'єкту ПЗФ. Максимальна кількість балів за виконання практичного завдання визначається силлабусом навчальної дисципліни.

Контрольні запитання

1. Що таке відсоток заповідності території адміністративного (природного) району?

2. Яким чином проводиться розрахунок відсотку заповідності території адміністративного (природного) району?

3. Що таке показник інсуляризованості природних об'єктів адміністративного (природного) району?

4. Як розраховується ступінь розчленованості (інсуляризованості) ПЗФ адміністративного (природного) району?

5. Який сенс природоохоронного індексу території?

6. Як розраховується природоохоронний індекс території?

ПРАКТИЧНА РОБОТА №4

«Компенсація за добування (збирання) та шкоду, заподіяну видам тварин і рослин, занесеним до Червоної книги України»

4.1 Загальні положення

Згідно Постанови Кабінету Міністрів України від 7 листопада 2012 р. № 1030 «Про розмір компенсації за незаконне добування, знищення або пошкодження видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, а також за знищення чи погіршення середовища їх перебування (зростання)», затверджені розміри компенсації за незаконне добування, знищення або пошкодження видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, а також за знищення чи погіршення середовища їх перебування (зростання) [6].

Такси застосовуються у разі нанесення шкоди довкіллю внаслідок:

– добування, знищення або пошкодження тварин із числа видів, занесених до Червоної книги України, які постійно або тимчасово перебувають у природних умовах у межах території України, її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони;

– знищення або погіршення середовища перебування тварин з числа видів, занесених до Червоної книги України, у випадках, коли неможливо підрахувати абсолютну кількість загиблих тварин;

– незаконного добування, знищення або пошкодження рослин і грибів з числа видів, занесених до Червоної книги України, а також за знищення чи погіршення середовища їх зростання.

Встановлено, що загальна сума компенсації обчислюється виходячи із затвердженого цією постановою розміру компенсації посадовими особами Державної екологічної інспекції, її територіальних органів та інших органів виконавчої влади, що уповноважені складати протоколи про адміністративні правопорушення [6].

Такси за незаконне добування, знищення або пошкодження видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, а також за знищення чи погіршення середовища їх перебування (зростання) наведені у Додатку А.

4.2 Завдання для розрахунку

Варіант № 1.

Задача 1

Під час черпання піску з дна річки на площі 60 кв.м було знищено донні організми: кам'яних та волохатих крабів, устриці їстівної і середовище їх

існування. Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Задача 2

Під час рейду рибоохоронної інспекції було затримано браконьєрів, у яких знайшли 2 білуги чорноморські, одну стерлядь, 2 лосося чорноморські і 5 дунайських. Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Варіант № 2.

Задача 1

Двома мисливцями під час полювання було вбито пелікана рожевого, та знищено його гніздо, лебедя малого, в якому було виявлено 2 ембріона та косаря (колпиця). Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Задача 2

Під час проведення рефулювання піску в прибережній смузі річки було пошкоджено 30 га донних тварин: колоціклоп прісноводний та ставковик булавоподібний. Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Варіант № 3.

Задача 1

Механізатори колгоспу під час провезення оранки без дозволу розорали частину ботанічного заказника, де росли занесені до Червоної книги рослини цибуля сківської, підсніжник Ельвейза, пізньоцвіт анкарський. Площа оранки склала 12 га. Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Задача 2

Жителі селища Жовтневе К. і М. в ботанічному заказнику спиляли 2 дерева віком 12 років (I категорії), 1 дерево віком 3 роки I категорії цінності і 2 дерева віком 2,5 роки (II категорії) цінності. Крім того під час назіння деревами було пошкоджено 10 кущів віком понад 3 роки. Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Варіант № 4.

Задача 1

Державним екологічним інспектором затримана громадянка, у якої виявлено зібрані у заказнику квіти I категорії - 20 і II категорії - 13, а також зібране насіння рослин I категорії (40 штук) і коріння рослин II категорії (320 рослин). Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Задача 2

Житель селища Кругле під час рибної ловлі сіткою піймав Червонокнижні види з ряду коропоподібні - вирезуб - 3 штуки та рибець малий - 5 штук. По дорозі додому зустрів полоза жовточеревого і, злякавшись, вбив його. За цим зайняттям застав його держінспектор, оформив протокол і пред'явив позов на відшкодування заподіяної шкоди.

Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Варіант № 5.

Задача 1

Лісництво одержало дозвіл на збирання червонокнижних грибів для створення гербарію для місцевої школи і для проведення наукової агітації у ботанічному заказнику. Дозвіл було видано на наступні види

Видові назви	Кількість, одиниць
печериця мухомороподібна	1
печериця Романьезі	1
печериця таблитчаста	1
білопечериця довгокоренева	1
білопечериця Мозера	1
білопечериця дівоча	1
білогнойовик Богуша	1
мухомор Цезаря	1
мухомор щетинистий	1
лімацела степова	1
боровик бронзовий	1
моховик паразитний	1
боровик королівський	1
філопор рожево-золотистий	1
шишкогриб лускатий	1

Ботанічний заказник знаходиться у лісництва під охороною. Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Задача 2

Вчені біологічного факультету одержали дозвіл на вилов мешканців морської затоки для проведення досліджень по ступеню накопичення важких металів в їх організмі. Дозвіл було одержано на вилов 5 крабів волохатиків, 5 устриць їстівних. Фактично було виловлено одного краба і трьох устриць. Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Варіант № 6.

Задача 1

Двома мисливцями під час полювання було вбито пелікана рожевого, та знищено його гніздо, лебедя малого, в якому було виявлено 2 ембріона та косаря (колпиця). Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду

Задача 2

Державним екологічним інспектором затримана громадянка, у якої виявлено зібрані у заказнику квіти білоцвіта літнього - 20 і нарциса

вужьколистого - 33, а також зібране насіння рослин ковила волосиста (40 штук) і коріння жостіру фарбувального (320 рослин). Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Варіант № 7.

Задача 1

Під час рейду рибоохоронної інспекції було затримано браконьєрів, у яких знайшли 2 білуги чорноморські, одну стерлядь, 2 лосося чорноморські і 5 дунайських. Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Задача 2

Лісництво одержало дозвіл на збирання червонокнижних грибів для створення гербарію для місцевої школи і для проведення наукової агітації у ботанічному заказнику. Дозвіл було видано на наступні види

Видові назви	Кількість, одиниць
печериця мухомороподібна	1
печериця Романьєзі	1
печериця таблитчаста	1
білопечериця довгокоренева	1
білопечериця Мозера	1
білопечериця дівоча	1
білогнойовик Богуша	1
мухомор Цезаря	1
мухомор щетинистий	1
лімацела степова	1
боровик бронзовий	1
моховик паразитний	1
боровик королівський	1
філопор рожево-золотистий	1
шишкогриб лускатий	1

Ботанічний заказник знаходиться у лісництва під охороною. Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Варіант № 8.

Задача 1

Під час черпання піску з дна річки на площі 60 кв.м було знищено донні організми: кам'яних та волохатих крабів, устриці їстівної і середовище їх існування. Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Задача 2

Вчені біологічного факультету одержали дозвіл на вилов мешканців морської затоки для проведення досліджень по ступеню накопичення важких металів в їх організмі. Дозвіл було одержано на вилов 5 крабів волохатиків, 5 устриць їстівних. Фактично було виловлено одного краба і трьох устриць. Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Варіант № 9.

Задача 1

Під час проведення рефулювання піску в прибережній смузі річки було пошкоджено 30га донних тварин: колоціклоп прісноводний та ставковик булавоподібний. Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Задача 2

Житель селища Кругле під час рибної ловлі сіткою піймав Червонокнижні види з ряду коропоподібні - вирезуб - 3 штуки та рибець малий - 5 штук. По дорозі додому зустрів полоза жовточеревого і, злякавшись, вбив його. За цим зайняттям застав його держінспектор, оформив протокол і пред'явив позов на відшкодування заподіяної шкоди. Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Варіант № 10.

Задача 1

Державним екологічним інспектором затримана громадянка, у якої виявлено зібрані у заказнику квіти білоцвіта літнього - 20 і нарциса вузьколистого - 33, а також зібране насіння рослин ковила волосиста (40 штук) і коріння жостіру фарбувального (320 рослин). Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Задача 2

Двома мисливцями під час полювання було вбито пелікана рожевого, та знищено його гніздо, лебедя малого, в якому було виявлено 2 ембріона та косаря (колпиця). Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду

4.3 Завдання до практичної роботи

1. Вивчити теоретичну частину.

2. За варіантом, який надається викладачем (п.п. 4.2), виконати розрахунки розмірів відшкодування збитків за незаконне добування, знищення або пошкодження видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, а також за знищення чи погіршення середовища їх перебування (зростання).

Для отримання заліку за практичну роботу №4 необхідно надати в письмовому вигляді правильні результати розрахунків розмірів відшкодування збитків. Максимальна кількість балів за виконання практичного завдання визначається силлабусом навчальної дисципліни.

Контрольні запитання

1) За які порушення встановлені такси для обчислення розміру шкоди, заподіяної видам тварин і рослин, занесених до Червоної книги України?

2) Хто є платниками компенсації за добування (збирання), видів тварин і рослин, занесених до Червоної книги України?

3) На які категорії поділяються тварини та рослини, занесені до Червоної Книги України?

ПРАКТИЧНА РОБОТА №5
«Обчислювання розміру відшкодування шкоди, заподіяної порушенням природоохоронного законодавства у межах територій та об'єктів ПЗФ України»

5.1 Загальні положення

Згідно Постанови Кабінету Міністрів України від 10 травня 2022 р. № 575, були затверджені спеціальні такси для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд [7].

Дія даної постанови розповсюджується на випадки нанесення шкоди навколишньому середовищу внаслідок:

- незаконної рубки або пошкодження дерев та рослин, що мають здерев'яніле стебло, до ступеня припинення росту;
- пошкодження дерев та рослин, що мають здерев'яніле стебло, до ступеня неприпинення росту;
- знищення або пошкодження лісових культур, природного підросту та самосіву, сіянців і саджанців;
- знищення або пошкодження газонів та квітників;
- самовільної заготівлі сіна або випасання худоби;
- незаконного збору або знищення дикорослих трав'янистих рослин, лісової підстилки, лікарських рослин, дикорослих плодів, горіхів, ягід, другорядних лісових матеріалів;
- незаконного добування чи знищення об'єктів тваринного світу, пошкодження або знищення їх жител та споруд, місць перебування і розмноження;
- пошкодження карстово-спелеологічних, геологічних та гідрологічних об'єктів;
- проїзду транспорту, прольоту та посадки літальних апаратів;
- самовільного зайняття земельних ділянок, невиконання умов знімання, збереження і нанесення родючого шару ґрунту, забруднення та засмічення їх територій;
- знищення або пошкодження інформаційно-охоронних та інших знаків;
- знищення або пошкодження осушувальних каналів, дренажних і протиерозійних систем, доріг та інших об'єктів.

Дія цієї постанови не поширюється на види грибів, рослин і тварин, занесених до Червоної книги України [7].

Розмір шкоди, заподіяної природно-заповідному фонду, обчислюється з урахуванням індексу споживчих цін (індексу інфляції) та коефіцієнта, яким визначається особлива природоохоронна цінність територій та об'єктів природно-заповідного фонду за встановленою формулою:

$$H_i = \frac{H_{II} \cdot I}{100} \cdot 10$$

де H_i - розмір шкоди, заподіяної природно-заповідному фонду у поточному році, гривень з копійками (з округленням до двох десяткових знаків) за одну одиницю;

H_{II} - такса для обчислення розміру шкоди, заподіяної природно-заповідному фонду за одну одиницю, встановлена у додатках 1-12 до постанови Кабінету Міністрів України від 10 травня 2022 р. № 575 «Про затвердження спеціальних такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд», гривень;

I - індекс споживчих цін (індекс інфляції) за попередній рік, відсотків;

10 - коефіцієнт, яким визначається особлива природоохоронна цінність територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

У разі коли індекс споживчих цін (індекс інфляції) за попередній рік не перевищує 100 відсотків, індексація такс не проводиться. Індекс споживчих цін (індекс інфляції) розраховується Держстатом [7].

Такси для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду наведені у Додатку Б.

5.2 Завдання для розрахунку

Варіант № 1.

Задача 1

У степовій зоні в ботанічному заказнику під час незаконної рубки було зрубано 3 берези, товщиною 45 см, 2 платана – 60 см, 3 айланта – 22 см, пошкоджено до ступеня припинення росту 2 куща чагарнику і 3 куща напівчагарнику. Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Задача 2

В ботанічному заказнику під час проведення високовольтної електролінії було обідрано на 10 відсотків кору з двох платанів (25 см в діаметрі), похилено два горіха на 20° від вертикальної осі (діаметром 28 см), обідрано частково корені дуба (75 см в діаметрі, ботанічної пам'ятки природи). Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Варіант № 2.

Задача 1

Під час військових маневрів, частина танків вночі збилась з курсу і пройшла через ботанічний заказник. Було пошкоджено лісові культури віком до 5 років на площі 0,5га, саджанці основних лісових культур, віком

1,5 року - 1500, саджанці плодкових культур – 500 од., квітники півоній – 250 од. Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Задача 2

Жителі села Травневе Т. і О. самовільно випасали худобу та косили сіно на території ботанічного заказника протягом двох тижнів. За цей час було скошено сіножатей – 0,4 га, територій поза межами сіножатей – 0,2 га, випасалось на сіножатях 4 корови та 2 коня. Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Варіант № 3.

Задача 1

На території ботанічного заказника місцевого значення робітники лісгоспу без дозволу випалили 5 гектарів сухої водно-болотної рослинності, зібрали 5 кг лікарських квітів, 20 кг лікарських плодів та 12 кв.м. лісової підстилки. Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Задача 2

Під час осіннього мисливського сезону браконьєри на території зоологічного заказника добули 2 косулі, 3 кабанів, 4 гусей та 15 голубів. Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Варіант № 4.

Задача 1

Під час промислового лову співробітниками рибгоспу на території національного природного парку було виловлено 40 штук кефалі, 50 штук ставриди, 100 штук карася, 200 кг хамси. Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Задача 2

Під час проведення екскурсії в заповідних печерах Криму учні школи із Красноперекопська зруйнували та винесли на поверхню сталактит довжиною 15 см та сталагміт, довжиною 12 см. Крім того, пустуючи, вони зруйнували глинисто- мінеральні відклади на площі 2 кв.м, залишили на місці руйнування пляшку та консервну банку. А їх друзі по дорозі до печери закидали каміннями невеличке джерело (1 куб.м/добу). Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Варіант № 5.

Задача 1

На території біосферного заповідника житель міста Іванов пошкодив інформаційно- охоронний знак, викопав колодязь (1 кв.м), створив садово-городну ділянку площею 300 кв.м та майданчик для стоянки автомашини. Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Задача 2

На території лісового заказника в степовій зоні жителями сусіднього села було зрубано 3 сосни кримські діаметрами 35, 47, та 60 см, а також зібрано 10 кг жолудів і випалено 0,5 га травостою внаслідок розпалювання вогнища. Розрахуйте розмір компенсації за шкоду, нанесену лісовому заказнику.

Варіант № 6.

Задача 1

На території ботанічного заказника місцевого значення робітники лісгоспу без дозволу випалили 5 гектарів сухої водно-болотної рослинності, зібрали 5 кг лікарських квітів, 20 кг лікарських плодів та 12 кв.м. лісової підстилки. Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Задача 2

Під час промислового лову співробітниками рибгоспу на території національного природного парку було виловлено 40 штук кефалі, 50 штук ставриди, 100 штук карася, 200 кг хамси. Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Варіант № 7.

Задача 1

Під час проведення екскурсії в заповідних печерах Криму учні школи із Красноперекопська зруйнували та винесли на поверхню сталактит довжиною 15 см та сталагміт, довжиною 12 см. Крім того, пустуючи, вони зруйнували глинисто- мінеральні відклади на площі 2 кв.м, залишили на місці руйнування пляшку та консервну банку. А їх друзі по дорозі до печери закидали каміннями невеличке джерело (1 куб.м/добу). Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Задача 2

Жителі села Травневе Т. і О. самовільно випасали худобу та косили сіно на території ботанічного заказника протягом двох тижнів. За цей час було скошено сіножатей – 0,4 га, територій поза межами сіножатей – 0,2 га, випасалось на сіножатях 4 корови та 2 коня. Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Варіант № 8.

Задача 1

У степовій зоні в ботанічному заказнику під час незаконної рубки було зрубано 3 берези, товщиною 45см, 2 платана - 60см, 3 айланта - 22см, пошкоджено до ступеня припинення росту 2 куща чагарнику і 3 куща напівчагарники. Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Задача 2

Під час проведення екскурсії в заповідних печерах Криму учні школи із Красноперекопська зруйнували та винесли на поверхню сталактт

довжиною 15см та сталагміт, довжиною 12см. Крім того, пустуючи, вони зруйнували глинисто- мінеральні відклади на площі 2 кв.м, залишили на місці руйнування пляшку та консервну банку. А їх друзі по дорозі до печери закидали каміннями невеличке джерело (1 куб.м/добу). Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Варіант № 9.

Задача 1

Під час промислового лову співробітниками рибгоспу на території національного природного парку було виловлено 40 штук кефалі, 50 штук ставриди, 100 штук карася, 200 кг хамси. Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Задача 2

На території біосферного заповідника житель міста Іванов пошкодив інформаційно- охоронний знак, викопав колодязь (1 кв.м), створив садово-городну ділянку площею 300 кв.м та майданчик для стоянки автомашини. Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Варіант № 10.

Задача 1

Під час військових маневрів, частина танків вночі збилась з курсу і пройшла через ботанічний заказник. Було пошкоджено лісові культури віком до 5 років на площі 0,5га, саджанці основних лісових культур, віком 1,5 року - 1500, саджанці плодкових культур - 500, квітники півоній – 250 штук. Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

Задача 2

В ботанічному заказнику під час проведення високовольтної електролінії було обідрано на 10 відсотків кору з, двох платанів (25 см в діаметрі), похилено два горіха на 20 см від вертикальної осі (діаметром 28 см), обідрано частково корені дуба (75 см в діаметрі, ботанічного пам'ятника природи). Обчислити розмір компенсації за заподіяну шкоду.

5.3 Завдання до практичної роботи

1. Вивчити теоретичну частину.

2. За варіантом, який надається викладачем (п.п. 5.2), виконати розрахунки розмірів відшкодування збитків за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про природно-заповідний фонд у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Для отримання заліку за практичну роботу №5 необхідно надати в письмовому вигляді правильні результати розрахунків розмірів

відшкодування збитків. Максимальна кількість балів за виконання практичного завдання визначається силлабусом навчальної дисципліни.

5.4 Контрольні запитання

1) Для яких видів порушень встановлені такси для обчислення розміру відшкодування шкоди, заподіяної природним комплексам територій та об'єктів ПЗФ юридичними і фізичними особами?

2) Що є незаконною рубкою деревних видів рослин і таких, що мають здерев'яніле стебло?

3) Що є незаконним добуванням (знищенням) тварин?

4) Що є незаконним використанням (знищенням або пошкодженням) трав'яного покриву в результаті сінокосіння та випасання худоби?

5) Що є незаконним збором (або знищенням) рослин?

ЛІТЕРАТУРА

1. Бургаз О.А., Грудев П.Х., Кур'янова С.О. Заповідна справа: конспект лекцій. Одеса: Одеський державний екологічний університет, 2022. 150 с. URL: <http://eprints.library.odku.edu.ua/id/eprint/10892/>
2. Заповідна справа. Практикум. Навчально-методичний посібник для виконання практичних робіт студентами денної та заочної форми навчання спеціальності 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване Природокористування» / Укладачі: доц. Мудрак О.В., доц. Кравчук Г.І., аспір. Єлісавенко Ю.А., ст. викладач Дзюмак М.А. – Вінниця: ВНАУ, 2011. – 96 с.
3. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Заповідна справа» для студентів які навчаються за спеціальностями 101 «Екологія», 242 «Туризм». Укладач Бургаз О.А., - Одеса: ОДЕКУ, 2020. – 146 с.
4. Заключний звіт про результати виконання «Загальнодержавної програми формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки»
5. Іщенко В.А. Методичні вказівки до виконання практичних робіт з дисципліни «Заповідна справа». Вінниця : ВНТУ, 2016. – 34 с.
6. Постанова КМУ «Про розмір компенсації за незаконне добування, знищення або пошкодження видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, а також за знищення чи погіршення середовища їх перебування (зростання)» від 7 листопада 2012 р. № 1030. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1030-2012-%D0%BF#Text>
7. Постанова КМУ «Про затвердження спеціальних такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд» від 10 травня 2022 р. № 575. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/575-2022-%D0%BF#Text>

ДОДАТКИ

Додаток А

Розмір компенсації за незаконне добування, знищення або пошкодження видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, а також за знищення чи погіршення середовища їх перебування (зростання)

Таблиця А1 – Розмір компенсації за незаконне добування, знищення або пошкодження тварин із числа видів, занесених до Червоної книги України, які постійно або тимчасово перебувають у природних умовах у межах території України, її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони

Назва видів тварин та їх таксономічний ранг	Розмір компенсації за категоріями тварин, гривень за один екземпляр						
	зниклі	зниклі у природі	зникаючі	вразливі	рідкісні	неоцінені	недостатньо відомі
Тип Кільчасті черви							
Клас Малошетенкові черви							
Ряд Дошовики:							
ейзенія Гордєєва			12				
Клас П'явки							
Ряд Безхоботні п'явки:							
п'явка медична			8				
Тип Членистоногі							
Клас Павукоподібні							
Ряд Скорпіони:							
скорпіон кримський				10			
Ряд Сольпуги:							
сольпуга звичайна				10			
Клас Багатоніжки							
Ряд Двопарноногі:							
багатозв'яз гірський					6		
лептоюлюс Семенкевича					6		
Ряд Губоногі:							
мухоловка звичайна			66				
Клас Ногохвістки							
Ряд Подуроморфи:							
тетрадонтофора блакитна				10			
моруліна пухирчаста				10			
Клас Комахи							
Ряд Одноденки:							
екдіонурус єдиний			10				
гептагенія Самоха			10				
Ряд Веснянки:							
палінгенія довгохвоста			41				
Ряд Бабки:							

красуня блискуча кримська				21			
красуня-діва				21			
стрілка Ліндена					41		
дозорець-імператор				21			
кордулегастер кільчастий				21			
кордулегастер двозубчастий			21				
офіогомфус Цецилія				21			
левкоринія білолоба			21				
бабка перев'язана				21			
Ряд Богомоли:							
емпуза смугаста				33			
емпуза піщана				33			
ірис плямистий					25		
боліварія				33			
короткокрила							
Ряд Прямокрилі:							
пилкохвіст Болдирева			41				
пилкохвіст лісовий				25			
пилкохвіст Плігінського			33				
пилкохвіст український				21			
дибка степова					25		
коник-товстун			41				
анадримадуза Ретовського				33			
цвіркун візантійський				33			
тріскачка ширококрила			41				
Ряд Ембії:							
ембія реліктова					25		
Ряд Рівнокрилі:							
кошеніль польська							23
Ряд Напівтвердокрилі:							
коранус сірий					27		
онкоцефал кримський							27
Ряд Твердокрилі:							
стрибун Бессера					27		
красотіл пахучий				133			
слимакоїд кримський, турун кримський				154			
турун угорський				154			
турун бесарабський				154			
турун Ештрайхера				154			
турун Менетріс				154			
турун Щеглова					144		
жужелиця Шевролата					144		

жужелиця дама					144		
псевдофенопс Якобсона				54			
турун печерний Дублянського					144		
плавунець широкий							30
плавунець дволінійний							30
стафілін волохатий					12		
бистрик короткокрилий				20			
стафілін Плігінського				20			
кведій карпатський				20			
скарабей священний			33				
цератофій багаторогий				12			
больбелязм однорогий				12			
бронзівка особлива				12			
жук-самітник				62			
жук-олень, рогач звичайний					250		
вусач великий дубовий західний				33			
вусач альпійський				33			
морімус темний				41			
вусач-червонокрил Келера				12			
вусач земляний хрестоносець (коренеїд хрестоносець)				41			
земляний вусач Мокржецького					33		
вусач мускусний				12			
златка блискуча	70						
плоскотілка червона				41			
ковалик Паррейса			54				
ковалик сплющений					41		
евритірея золота					41		
чекініола			33				
пластисцелідина							
хризоліна карпатська			33				
ореїна плагіата					41		
ореїна зелена					41		
левкомігус білосніжний					12		
брахіцерус зморшкуватий							6
ліксус катрановий					12		
жиряк гладенький						10	
Ряд Сітчастокрилі:							
аскалаф строкатий				25			

велетенський мурашиний лев західний			30				
мантіспа штирійська					20		
Ряд Скорпіонові мухи:							
комарівка італійська				33			
льодовичник Вествуда				54			
Ряд Волохокрилі:							
оксистира жовтовуса				17			
Ряд Лускокрилі:							
махаон				133			
подалірій				133			
поліксена				133			
аполлон			133				
мнемозина				133			
зегрис Евфема			83				
аврора біла				74			
жовтянка торф'яна			83				
носатка листоподібна					62		
люцина				33			
стрічкарка тополева				33			
райдужниця велика				33			
сонцевик фау-біле						15	
сатир залізний					21		
сатир евксинський					62		
клімена				33			
чорнушка Манто					21		
чорнушка Фегея				21			
трифіза Фрина				21			
сінниця Геро				33			
томарес Ногеля				33			
томарес Каллімах				33			
синявець піренейський				33			
синявець Римнус						83	
синявець Пилаон				33			
синявець Буадюваля (синявець ероїдес)			83				
синявець Бавій				33			
бражник мертва голова					320		
бражник дубовий					250		
бражник хорватський					250		
бражник скабіозовий					250		
бражник карликовий					250		
бражник Прозерпіна					250		
бражник південний молочайний					250		
сатурнія велика				250			
сатурнія мала					250		
сатурнія середня			250				

сатурнія руда			250			
шовкопряд			74			
кульбабовий				62		
шовкопряд белліона						
ендроміс березовий			74			
стрічкарка велика				250		
червона						
стрічкарка				250		
диз'юнктивна						
стрічкарка червоно-				250		
жовта						
стрічкарка блакитна			250			
стрічкарка орденська				250		
малинова						
каптурниця пишна				29		
каптурниця блискуча				29		
каптурниця срібляста				29		
каптурниця срібна				29		
совка Гайварда				29		
совка розкішна				29		
евхальція різнобарвна				29		
совка Трейчке				29		
совка сокиркова			41			
красик (пістрянка)		41				
веселий						
красик (пістрянка)				29		
понтійський						
ведмедиця велика			100			
ведмедиця-господиня			100			
Ряд Перетинчастокрилі:						
плероневра хвойна		62				
бластикотома				124		
папоротева						
рогохвіст-авгур				124		
ксифідрія строката			58			
коновія Маркевича		144				
орусус паразитичний			58			
пахіцефус степовий		62				
янус червононогий			58			
каламеута жовта			54			
цефус Загайкевича			58			
харакопіг скіфський		62				
ценеліда сітчаста			58			
мегалодонт середній				54		
абія виблискуюча				58		
абія блискуча				54		
агре Беккера				54		
сіобла бальзамінова				54		
трач схожий					54	

долерус степовий				54		
долерус короткокрилий			54			
мегариса рогахвостова				54		
мегариса перлата				54		
доліхомітус головастий				54		
архірилея чорна				54		
тетрамеза пунктирована				54		
горіхотворка велетенська			54			
сапіга-полохрум			103			
сколія-гігант					41	
сколія односмугова			103			
кампсосколія жовтоволоса		110				
дисцелія зональна				33		
целонітес кримський			103			
евмен трикрапковий			103			
оніхоптерохеїлюс Паласа		110				
паравеспа царська			103			
криптохіл кільчастий				33		
криптохіл червонуватий				33		
аноплій самарський				29		
амофіла сарептська				29		
церцеріс горбкуватий				33		
сфекс жовтокрилий				33		
сфекс рудуватий					41	
лярра анафемська					33	
стиз двокрапковий				33		
стиз смугастий				33		
стизоїд тризубий				29		
мелітурга булавовуса			33			
андрена червоноплямиста				29		
андрена велика				29		
андрена золотонога				29		
андрена ошатна				29		
андрена степова				29		
мелітта Ванковича		110				
дазипода (мохнонога бджола) шипоносна				29		
галикт луганський				29		
бджола-муляр (бджола-ліпниця) Лефевра		110				

мегахіла Жіро (бджола-листоріз Жіро)					29		
гоплітіс рудий					29		
трахуза мохната					29		
стеліс кільчастий					29		
антофора чорновійчаста					29		
ксилокопа фіолетова (бджола-тесляр фіолетова)					33		
ксилокопа звичайна (бджола-тесляр звичайна)					33		
ксилокопа райдужна (бджола-тесляр райдужна)			110				
кубіталія чорна					33		
евцера армянська					33		
антофора коренаста					33		
джміль моховий					33		
джміль пахучий			33				
джміль глинистий				33			
джміль вірменський			41				
джміль яскравий				41			
джміль лезус				41			
джміль червонуватий					33		
джміль оперезаний					33		
ліометопум звичайний					29		
тапінома кінбурнська					29		
Ряд Двокрилі:							
ктенофора прикрашена					21		
ктир велетенський					19		
ктир шершенеподібний					17		
пилкоротиця південна					17		
зубарик стегнуватий					17		
зубарик грубоклубий			30				
зубарик чернолапий						15	
пелекоцера широколоба					17		
красновуска Маккара			30				
псарус черевастий			30				
урофора Дзедушицького						15	
Тип Молюски							
Клас Двостулкові							
Ряд Устриці:							
устриця їстівна			8				

Тип Хордові						
Клас Міноги						
Ряд Міногоподібні:						
мінога карпатська			74			
мінога українська			74			
Клас Променепері риби						
Ряд Осетроподібні:						
осетер шип	110000					
стерлядь прісноводна			48000			
осетер атлантичний	110000					
осетер російський				48000		
севрюга звичайна				48000		
білуга звичайна			100000			
Ряд Коропоподібні:						
ялець звичайний				330		
ялець Данилевського			820			
ялець-андруга європейський				820		
вирезуб причорноморський			10000			
підуст волзький				330		
бистрянка російська			660			
шемая азовська				330		
шемая чорноморська				330		
шемая кримська			660			
гольян озерний			660			
рибець малий	348					
пічкур дунайський			205			
білоперий пічкур дністровський				330		
марена звичайна				330		
марена дніпровська			820			
марена кримська			205			
марена Валецького				330		
марена дунайсько-дністровська				330		
карась звичайний, карась золотий				330		
щипавка сибірська				330		
Ряд Щукоподібні:						
умбра звичайна					140	
Ряд Лососеподібні:						
лосось чорноморський			14000			
лосось дунайський, головатиця			14000			
харіус європейський				14000		
Ряд Тріскоподібні:						
минь річковий				330		
Ряд Кефалеподібні:						

кефаль рамада				165		
Ряд Вудильникоподібні:						
морський чорт європейський			144			
Ряд Зеусоподібні:						
зеус звичайний, сонцевик звичайний				165		
Ряд Колючкоподібні:						
морська голка товсторила			330			
морська голка тонкорила			330			
морський коник довгорилий			41			
Ряд Скорпеноподібні:						
тригла жовта, морський півень жовтий				123		
Ряд Окунеподібні:						
лаврак європейський					205	
кам'яний окунь зебра						
судак морський, судак буговець		700				
судак волзький, Берш		660				
чоп звичайний, чоп великий				246		
чоп малий				246		
перкарина чорноморська				165		
йорж Балона					165	
йорж носар		165				
йорж смугастий			348			
зубарик звичайний					123	
пагель червоний						165
бопс смугастий						165
горбань темний				165		
умбріна світла, горбань світлий				205		
хроміс звичайний, морська ластівка					165	
гребінчастий губань золотистий				165		
зеленушка носата			330			
губань зелений				205		
тріохперка чорноголова			330			
риба-присосок європейська				165		

риба-присосок товсторила				165			
короткопера риба- присосок двоплямиста				165			
піскара сіра				123			
піскара бура				123			
бичок паганель				165			
бичок Букчича, бичок- рись				165			
бичок-каспіосома каспійський				165			
бичок-пуголовочок Браунера				165			
бичок-пуголовок зірчастий				165			
Ряд Камбалоподібні:							
арноглось середземноморська, камбала Кесслера				206			
Клас Земноводні							
Ряд Хвостаті земноводні:							
саламандра плямиста				248			
тритон дунайський				248			
тритон Кареліна				248			
тритон альпійський				248			
тритон карпатський				248			
Ряд Безхвості земноводні:							
ропуха очеретяна				206			
кумка жовточерева				206			
прудка жаба			165				
Клас Плазуни							
Ряд Ящірки:							
гекон середземноморський			165				
жовтопуз безногий, жовтопузик				1403			
ящірка зелена				1403			
Ряд Змії:							
мідянка звичайна				4000			
полоз жовточеревий, каспійський				4000			
полоз візерунковий			5000				
полоз сарматський, палласів				4000			
полоз лісовий, ескулапів			5000				
полоз леопардовий			5000				
гадюка Нікольського				4000			
гадюка степова				4000			

Клас Птахи							
Ряд Пеліканоподібні:							
пелікан рожевий			10000				
пелікан кучерявий			10000				
баклан чубатий			2063				
баклан малий			2063				
Ряд Лелекоподібні:							
чапля жовта					12063		
косар				12063			
коровайка				12063			
лелека чорний					14540		
Ряд Гусеподібні:							
казарка червоновола				10000			
гуска мала				10000			
лебідь малий					5000		
огар				2476			
нерозень					2300		
чернь червонодзьоба					2300		
чернь білоока				10 000			
гоголь					2300		
пухівка				2063			
савка			5000				
крех середній				2476			
Ряд Соколоподібні:							
скопа			120000				
шуліка рудий			120000				
шуліка чорний				120000			
лунь польовий					80000		
лунь степовий			80000				
лунь лучний				80000			
яструб коротконогий			80000				
канюк степовий					48000		
змієїд					56000		
орел-карлик					120000		
орел степовий			120000				
підорлик великий					56000		
підорлик малий					56000		
могильник					112000		
беркут				100000			
орлан-білохвіст					112000		
стерв'ятник			120000				
гриф чорний				112000			
сип білоголовий				112000			
балабан				112000			
сапсан					112000		
боривітер степовий			72 000				
Ряд Куроподібні:							
тетерук			3000				

глушець			10000				
орябок				2800			
Ряд Журавлеподібні:							
журавель сірий					15000		
журавель степовий			6190				
дрохва			20000				
хохітва			25000				
Ряд Сивкоподібні:							
лежень						1000	
пісочник великий					400		
пісочник морський				371			
кулик-довгоніг				413			
чоботар					400		
кулик-сорока				371			
коловодник ставковий			413				
баранець великий			413				
кульон тонкодзьобий			10000				
кульон великий			5000				
кульон середній			5000				
дерихвіст лучний					413		
дерихвіст степовий			495				
мартин каспійський			413				
крячок каспійський				371			
крячок малий					350		
Ряд Голубоподібні:							
голуб-синяк				371			
Ряд Совоподібні:							
пугач					10500		
сова болотяна					10500		
совка					10500		
сич волохатий					10500		
сичик-горобець				12500			
сова довгохвоста							9000
сова бородата					10500		
сипуха			15000				
Ряд Сиворакшеподібні:							
сиворакша			15000				
Ряд Дятлоподібні:							
жовна зелена				2000			
дятел білоспинний					1500		
дятел трипалій				2000			
Ряд Горобцеподібні:							
жайворонок сірий						371	
сорокопуд					413		
червоноголовий					413		
сорокопуд сірий					413		
шпак рожевий					413		
тинівка альпійська				571			

очеретянка прудка			700				
золотомушка						371	
червоночуба							
скеляр строкатий					413		
синиця біла					413		
вівсянка чорноголова					413		
Клас Ссавці							
Ряд Комахоїдні:							
їжак вухатий			1238				
хохуля руська			1238				
білозубка велика							200
бурозубка альпійська					600		
кутора мала					350		
Ряд Кажани:							
підковоніс малий				825			
підковоніс великий				825			
довгокрил звичайний	1000						
нічниця гостровуха				743			
нічниця велика				743			
нічниця довговуха				743			
нічниця Наттерера				743			
нічниця триколірна			843				
нічниця ставкова			843				
нічниця Брандта					700		
нічниця вусата				743			
нічниця водяна				743			
вухань звичайний				743			
вухань австрійський					700		
широковух європейський			843				
вечірниця руда				743			
вечірниця мала					743		
вечірниця велетенська			843				
нетопир звичайний				743			
нетопир-карлик						650	
нетопир середземноморський				743			
нетопир Натузюса						650	
нетопир кажановидний					743		
лилик двоколірний				743			
кажан пізній				743			
кажан північний					743		
Ряд Зайцеподібні:							
заєць білий					6000		
Ряд Гризуни:							
ховрах європейський	9000						
ховрах крапчастий			7000				
ховрах одеський						3500	
сліпак білозубий							300

сліпак подільський							300
сліпак піщаний						500	
сліпак буковинський							300
соня садова			619				
тушканчик великий					825		
ємуранчик звичайний				825			
мишівка лісова					825		
мишівка Штранда				825			
мишівка степова			743				
мишівка темна				825			
хом'як звичайний						1000	
хом'ячок сірий							950
полівка татранська					150		
полівка снігова				165			
строкатка степова			200				
сліпачок звичайний			200				
Ряд Хижі:							
ведмідь бурий			130000				
перегузня					2806		
горностай						701	
норка європейська			5000				
тхір степовий			5000				
тхір лісовий						3000	
видра річкова						10317	
корсак					15000		
кіт лісовий				8000			
рись					20 000		
Ряд Ластоногі:							
тюлень-монах	120000						
Ряд Китоподібні:							
афаліна					100000		
морська свиня				100000			
дельфін звичайний						100000	
Ряд Парнокопитні:							
зубр		130000					
Ряд Непарнокопитні:							
кінь дикий		70 000					

За кожне знищене чи пошкоджене гніздо, нору, інше житло тварин з числа видів, занесених до Червоної книги України, компенсація здійснюється у трикратному розмірі.

За кожне вилучене яйце, а також за кожний ембріон у незаконно здобутої хребетної тварини розмір компенсації становить 50 відсотків розміру компенсації за один екземпляр даного виду тварин.

За шкоду, заподіяну внаслідок незаконної заготівлі ікри осетрових і лососевих риб з числа видів, занесених до Червоної книги України, розмір компенсації становить двадцятикратну вартість заготовленої ікри згідно з діючими роздрібними цінами на ікру вищого сорту.

Таблиця А2 – Розмір компенсації за знищення або погіршення середовища перебування тварин з числа видів, занесених до Червоної книги України, у випадках, коли неможливо підрахувати абсолютну кількість загиблих тварин

Назва видів тварин та їх таксономічний ранг	Розмір компенсації за категоріями тварин, гривень за знищення або погіршення одного гектара середовища перебування тварин						
	зниклі	зниклі у природі	зникаючі	вразливі	рідкісні	неоцінені	недостатньо відомі
Тип Кишковопорожнинні							
Клас Гідроїди							
Ряд Атекати:							
меризія азовська			30950				
Ряд Лімномедузи:							
оліндіас несподіваний				20635			
Тип Круглі черви							
Клас Нематоди							
Ряд Арелайміди:							
аксонолайм замковий				20635			
Ряд Хромадорида:							
хромадорина двоока			30 950				
Тип Кільчасті черви							
Клас Малощетинкові черви							
Ряд Дощовики:							
ейзенія Гордєєва			51585				
Клас П'явки							
Ряд Безхоботні п'явки:							
археобдела каспійська				20635			
жабоп'явка алжирська			20635				
глотківка Щоголева				20635			
псевдотрохета п'ятикільчаста				30950			
п'явка медична			30950				
п'явка аптечна			30950				
трохета потайна			35080				
трохета Биковського				35 080			
Тип Членистоногі							
Клас Ракоподібні							
Ряд Голі зяброноги:							
бранхінекта лякаючи					35080		
бранхінекта маленька				41270			
бранхінекта східна			51585				
бранхіпус шаффера			51585				

танімастикс ставковий			51585				
бранхіNELA колюча			51585				
бранхінектела середня			51585				
дрепанозурус дволикий					35 080		
Ряд Мізиди:							
мізида аномальна			55715				
мізида зубчаста			55715				
мізида Варпаховського			55715				
Ряд Амфіподи:							
гмеліна Кузнецова				30950			
гмеліна маленька				30950			
ніфарг середній				30950			
іфігенела шаблінська				30950			
іфігенела колючконога			35080				
іфігенела Андрусова				30 950			
Ряд Десятиногі:							
широкопалий рак				51585			
морський кріт			55715				
трав'яний краб			55715				
волохатий краб			55715				
кам'яний краб			55715				
ксанто пореса			55715				
мармуровий краб			55715				
прісноводний краб			55715				
лісмата щетинконога				51585			
Ряд Веслоногі:							
смірновіелла редукована				51585			
кольпоциклоп прісноводний				51585			
кольпоциклоп шипуватий				5585			
гемідіаптом Рилова			51585				
спеодіаптомус Бірштейна				51585			
Тип Молюски							
Клас Черевоногі							
Ряд Легеневі:							

ставковик булавоподібний				18570			
ставковик потовщений				18570			
оксихілюс Кобельта			20635				
гранарія зернова			30950				
серуліна зубчаста			30950				
хондрина вівсяна				18570			
перистома мердвенева			30950				
простеномфалія карпатська			20635				
трохулюс опушений				18 570			
дробація банатська			20635				
слимак великий строкатий				20635			
трохулюс Більця				20635			
плікутерія Любомирського				20635			
аріанта ефіопська				20635			
хондруля Більця				20635			
Ряд Передньозяберні:							
равлик кришечковий струмковий				20 635			
Клас Двостулкові							
Ряд Устриці:							
устриця їстівна			20635				
Ряд Венериди:							
гіпаніс левіускула				20 635			
гіпаніс складчастий				20 635			

Таблиця А3 – Розмір компенсації за незаконне добування, знищення або пошкодження рослин і грибів з числа видів, занесених до Червоної книги України, а також за знищення чи погіршення середовища їх зростання

Назва видів рослин і грибів та їх таксономічний ранг	Розмір компенсації за категоріями видів рослин і грибів, гривень за один екземпляр						
	зниклі і	зниклі у природі	зникаючі і	вразливі і	рідкісні і	неоцінені і	недостатньо відомі
Відділ Плауноподібні							
Родина Молодильникові							
Молодильник озерний				49			
Родина Плаунові							
зелениця альпійська (дифазіаструм альпійський)					37		
зелениця сплюснута (дифазіаструм сплюснутий)					37		
зелениця Ісслера (дифазіаструм Ісслера)				49			
зелениця триколоскова (дифазіаструм триколосковий)			62				
зелениця Цайллера (дифазіаструм Цайллера)			62				
плаунець заплавний (лікоподієлла заплавна)				49			
плаун річний						62	
Родина Баранцеві							
баранець звичайний						62	
Родина Плаункові							
плаунчик швейцарський (плаунок швейцарський)		62					
плаунок плауноподібний				49			
Відділ Папоротеподібні							
Родина Адіантові							
адіант венерин-волос			62				
Родина Аспленієві							
аспленій чорний					37		
аспленій Білло			62				
аспленій Гейфлера			62				
Родина Міхурницеві							
міхурниця альпійська (пухирник альпійський)					37		
міхурниця гірська (пухирник гірський)					37		
міхурниця судетська (пухирник судетський)			62				

Родина Вудсієві							
вудсія альпійська			62				
вудсія ельбська			62				
Родина Геміонітидові							
анограмма тонколиста			62				
Родина Марсилєєві							
марсилея чотирилиста				49			
пілюльниця куленосна			62				
Родина Вужачкові							
гронянка півмісяцева				49			
гронянка ромашколиста			62				
гронянка багатороздільна					37		
гронянка віргінська			62				
Родина Сальвінієві							
сальвінія плаваюча						62	
Родина Синоптерисові							
краскучник верхівковий			62				
краскучник персидський			62				
лусківниця марантова (нотолена марантова)			62				
Відділ Голонасінні							
Родина Кипарисові							
яловець високий				164- 61500*			
яловець смердючий					82- 57400*		
Родина Соснові							
модрина польська			287- 69700*				
сосна кедрова (сосна кедрова європейська)				164- 61500*			
сосна крейдова				164- 61500*			
сосна Станкевича (сосна піцундська різновид Станкевича)				164- 61500*			
Родина Тисові							
тис ягідний (негній-дерево)				164- 61500*			
Відділ Покритонасінні							
Родина Частухові							
кальдезія білозоролиста			62				
зіркоплідник частуховий			62				
Родина Цибулеві							
цибуля білувата			62				
цибуля лінійна				49			
цибуля коса			62				
цибуля перевдягнена			62				
цибуля Регеля					37		

цибуля савранська				49			
цибуля скіфська				49			
цибуля круглонога				49			
цибуля пряма					37		
цибуля ведмежа (черемша)						62	
нектароскордій болгарський					37		
Родина Амарилісові							
підсніжник Ельвеза				49			
підсніжник білосніжний (підсніжник звичайний)						62	
підсніжник складчастий				49			
білоцвіт літній				49			
білоцвіт весняний						62	
нарцис вузьколистий				49			
осінник пізньоцвітовий (штернбергія пізньоцвітова)				49			
Родина Ароїдні (Кліщинцеві)							
кліщинець білокрилий (аройник білокрилий)			62				
кліщинець східний (аройник східний)					37		
Родина Холодкові							
холодок Палласа (холодок коротколистий)				49			
Родина Асфodelові							
золотень жовтий (асфodelіна жовта)						62	
еремур показний			62				
еремур кримський			62				
Родина Пізньоцвітові							
брандушка різнобарвна (пізньоцвіт різнобарвний)				49			
пізньоцвіт анкарський				49			
пізньоцвіт осінній						62	
пізньоцвіт Фоміна				49			
пізньоцвіт тіньовий				49			
Родина Осокові							
осока біла			62				
осока двоколірна			62				
осока богемська				49			
осока буріюча			62				
осока Буксбаума				49			
осока тонкокореневищна				49			
осока Девелла				49			
осока збіднена					37		
осока дводомна				49			
осока темно-бура					37		

осока кулястоподібна			62				
осока торфова			62				
осока Хоста				49			
осока Лахеналія			62				
осока блискуча			62				
осока пажитницеподібна			62				
осока притуплена					37		
осока малоквіткова				49			
осока лапкоподібна					37		
осока скельна					37		
осока житня				49			
осока щетиниста			62				
осока затінкова						62	
осока піхвова			62				
меч-трава болотна				49			
ситняг карніолійський				62			
ситняг сосочкоподібний				62			
ситняг багатостебловий		62					
ситняг гостролуковий			62				
комишник двороздільний (комишник двозонтиковий)			62				
куга гострокінцева				49			
сашник іржавий				49			
Родина Гіацинтови							
гіацинтик Палласів				49			
рястка двозначна			62				
рястка Буше						62	
рястка гірська				49			
рястка відігнута				49			
Родина Півникові							
шафран вузьколистий (шафран сузький)						62	
шафран банатський				49			
шафран Гейфелів						62	
шафран Палласа				49			
шафран сітчастий						62	
шафран гарний				49			
шафран кримський				49			
косарики черепитчасті				49			
косарики італійські			62				
косарики болотні			62				
косарики тонкі				49			
півники рогаті			62				
півники борові				49			
півники понтичні				49			
півники несправжньосмикавцеві						37	
півники сибірські				49			
Родина Ситникові							

ситник бульбистий				49			
ситник кулястоплодий			62				
ситник тупопелюстковий			62				
Родина Лілійні							
еритроній собачий зуб					37		
рябчик шаховий				49			
рябчик малий				49			
рябчик гірський			62				
рябчик руський				49			
лілія лісова						62	
лілійка пізня (лойдія пізня)					37		
гадюча цибулька гроноподібна			62				
тюльпан двоквітковий				49			
тюльпан гранітний				49			
тюльпан бузький				49			
тюльпан змієлистий				49			
тюльпан дібровний				49			
тюльпан Шренка				49			
тюльпан скіфський			62				
Родина Зозулинцеві (Орхідні)							
плодоріжка блощична (зозулинець блощичний)				49			
плодоріжка запашна (зозулинець запашний)				49			
плодоріжка рідкоквіткава (зозулинець рідкоквітковий)				49			
плодоріжка салепова (зозулинець салеповий)				49			
плодоріжка болотна (зозулинець болотний)				49			
плодоріжка розмальована (зозулинець розмальований)				49			
плодоріжка пірамідальна (анакампт пірамідальний)				49			
булатка великоквіткава					37		
булатка довголиста					37		
булатка червона					37		
язичок зелений					37		
комперія кримська			62				
коральковець тричінадрізаний					37		
зозулинні черевички справжні				49			
зозульки серценосні (пальчатокорінник серценосний)				49			

возульки Фукса (пальчатокорінник Фукса)						62	
возульки іберійські (пальчатокорінник іберійський)					37		
возульки м'ясочервоні (пальчатокорінник м'ясочервоний)				49			
возульки плямисті (пальчатокорінник плямистий)				49			
возульки травневі (пальчатокорінник травневий)					37		
возульки римські (пальчатокорінник римський)				49			
возульки бузинові (пальчатокорінник бузиновий)				49			
возульки трансильванські (пальчатокорінник трансильванський)			62				
возульки Траунштейнера (пальчатокорінник Траунштейнера)					37		
коручка ельбська					37		
коручка темно-червона				49			
коручка чемерникоподібна (коручка широколиста)						62	
коручка дрібнолиста					37		
коручка болотна				49			
коручка пурпурова					37		
надбородник безлистий			62				
гудієра повзуча				49			
билинець довгорогий				49			
билинець щільноквітковий				49			
билинець найзапашніший			62				
м'якух болотний (гамарбія болотна)			62				
бровник однобульбовий (герміній однобульбовий)			62				
ремнепелюстник козячий				49			
лімодор недорозвинений						62	
жировик Льозеля				49			
возулинні сльози серцелисті				49			
возулинні сльози яйцеподібні						62	

глевчак однолистий (малаксис однолистий)				49			
неотінея тризубчаста (зозулинець тризубчастий)			62				
неотінея обпалена (зозулинець обпалений)			62				
гніздівка звичайна						62	
неотіанта каптурувата			62				
чорнянка карпатська (нігрителя карпатська)			62				
офрис бджолоносна			62				
офрис комахоносна			62				
офрис оводоносна			62				
офрис кримська			62				
зозулинець чоловічий				49			
зозулинець шоломоносниий				49			
зозулинець блідий			62				
зозулинець прованський			62				
зозулинець дрібнокрапчастий			62				
зозулинець пурпуровий				49			
зозулинець прикрашений			62				
зозулинець мавп'ячий				49			
зозулинець Ванькова							62
любка дволиста						62	
любка зеленоквіткова						62	
псевдорхіс білуватий (лейкорхіс білуватий)				49			
скрученик приємний			62				
скрученик спіральний			62				
стевеніела сатириєподібна			62				
траунштейнера куляста				49			
Родина Тонконогові							
мітлиця альпійська							62
мітлиця скельна			62				
зеленоплідниця фіолетова					37		
золотобородник цикадовий				37			
пирій ковилолистий						62	
костриця крейдова						62	
костриця гірська				49			
костриця різнолиста				49			
костриця блідувата					37		
костриця Порціуса				49			
костриця скельна						62	
келерія Талієва						62	
горянка дворядна			62				
дволусківниця зігнута							62
тонконіг Ремана					37		
тонконіг кримський							62

ламкококосник ситниковий					37		
регнерія палермська			62				
сеслерія голу́ба			62				
кови́ла дивна							62
кови́ла відмінна			62				
кови́ла шорстка							62
кови́ла дніпровська				49			
кови́ла короткокрила							62
кови́ла Браунера						62	
кови́ла волосиста						62	
кови́ла пухнастолиста				49			
кови́ла відокремлена				49			
кови́ла донецька							62
кови́ла облудна							62
кови́ла гранітна							62
кови́ла різнолиста							62
кови́ла Лессінга						62	
кови́ла каменелюбна						62	
кови́ла азовська							62
кови́ла травнева							62
кови́ла Мартиновського							62
кови́ла гірська							62
кови́ла пірчаста				49			
кови́ла поетична				49			
кови́ла найкрасивіша				49			
кови́ла Сирейщикова				49			
кови́ла вузьколиста				49			
кови́ла закарпатська			62				
кови́ла українська						62	
кови́ла Залеського				49			
пшениця дика						62	
однозернянка							
цингерія Біберштейна							
Родина Рускусові							
рускус під'язиковий (голчатка під'язикова)					287		
Родина Шейхцеріві							
шейхцерія болотна				49			
Родина Їжачоголівкові							
їжача голівка вузьколиста			62				
Родина Тофільдієві							
тофільдія чашечкова				49			
Родина Рогозові							
рогіз малий			62				
Родина Фісташкові							
фісташка туполиста						287- 69700*	
цитолісник звичайний					37		
Родина Селерові (Зонтичні)							

морківниця прибережна (зореморквиця прибережна)				49			
ласкавець жовтецевий			62				
ласкавець тонкий				49			
свистуля татарська					37		
критмій морський (критм морський)						615	
колючконос Сіборпа		62					
борщівник лігустиколистий					37		
борщівник пухнастий							62
паліμβія солончакова				49			
паліμβія тургайська			62				
прангос трироздільний					37		
румія критмолиста						62	
жабриця Лемана					37		
тринія Біберштейна					37		
Родина Барвінкові							
кендир венеційський				49			
Родина Айстрові (Складноцвіті)							
деревій голий					37		
котячі лапки карпатські					287		
роман карпатський			62				
полин Дзевановського						615	
полин суцільнобілий						615	
айстра альпійська					37		
будяк пагорбовий			62				
відкасник осотоподібний				49			
відкасник татарниколистий				49			
волошка великопридаткова			62				
волошка короткоголова				49			
волошка козяча						62	
волошка Компера				49			
волошка донецька				49			
волошка Конки			62				
волошка перлиста			62				
волошка білоперлинна			62				
волошка Пачоського			62				
волошка первинногерберова			62				
волошка первинноперлинна			62				
волошка несправжньоблідолускова					37		
волошка верболиста			62				

волошка Сарандінакі				49			
волошка напівзаконна							62
волошка Стевена						62	
волошка Талієва				49			
волошка Ванькова						62	
осот різнолистий							62
скереда Жакена					37		
сугайник угорський					37		
сугайник штирійський					37		
головатень високий						62	
злінка альпійська					37		
злінка залозиста			62				
юринея Талієва							62
серпій донецький (клязея донецька)					37		
серпій донський (клязея донська)					37		
лагозерис пурпуровий				49			
короличка пізня			62				
білотка альпійська			62				
язичник сивий			62				
язичник сибірський (язичник буковинський, язичник український)				49			
чихавка язичкова (деревій язичковий)					37		
чихавка тонколиста (деревій Шура)					37		
сосюра альпійська					37		
сосюра різноколірна			62				
сосюра Порціуса					37		
зм'ячка австрійська (скорзонера австрійська)			62				
жовтозілля карпатське					37		
жовтозілля Бессера				49			
жовтозілля кримське					37		
козельці донецькі						62	
Родина Барбарисові							
оставник одеський (гімноспермій одеський)				49			
Родина Березові							
береза дніпровська						287- 69700*	
береза низька				164- 61500*			
береза Клокова			287- 69700*				

береза темна					82- 57400*		
Родина Шорстколисті							
громовик гранітний			62				
громовик багатолістий				410			
громовик донський						615	
трубноцвіт Біберштейна					37		
Родина Капустяні (Хрестоцвіті)							
бурачок Борзи				410			
бурачок голоніжковий				410			
бурачок савранський			615				
очки гладенькі					37		
капуста кримська			615				
жеруха грецька				49			
жеруха ніжна			62				
ложечниця польська (ложечниця піренейська)			62				
катран шершавий				49			
катран великоквітковий				49			
катран коктебельський					37		
катран морський				49			
катран мітридатський				49			
катран пірчастонадрізаний				49			
катран Стевена				49			
катран татарський				49			
дворядник крейдовий				49			
крупка аїзоподібна			615				
жовтушник кринкський			62				
жовтушник український				49			
вайда прибережна				49			
хрінниця сиваська				49			
хрінниця Турчанінова			615				
місячниця оживаюча (лунарія оживаюча)						62	
левкой запашний					37		
редька приморська				49			
шивереція подільська						62	
соболевськія сибірська					37		
шильник водяний		62					
жовтушниця Талієва (сиренія Талієва)				49			
Родина Дзвоникові							
дзвінка кримська (аденофора кримська)					37		
дзвоники карпатські					37		
дзвоники Кладни					287		
Родина Каперцеві							

клеома птахоніжкоподібна (клеома сива, клеома донецька)			62				
Родина Жимолостеві							
ліннея північна			615				
жимолость голуба (жимолость синя)					287		
Родина Гвоздичні							
роговик Біберштейна						615	
гвоздика бессарабська			62				
гвоздика гренобльська (гвоздика граціанопольська)		62					
гвоздика бузька				410			
гвоздика несправжньопізня				49			
гвоздика гарна					37		
роговиця роговикова					37		
пустельниця головчаста					37		
лещиця скупчена				49			
лещиця дністровська				49			
сонцenasінник таємний	62						
мінуарція рідкоквіткова					287		
мінуарція гостропелюсткова					37		
мерингія бузька					287		
смількоkwітка Завадського (смілька Завадського)					37		
смілька крейдова				49			
смілька бузька				49			
смілька яйлинська			615				
смілька литовська						62	
смілька Ситника				49			
смілька зеленоквіткова					37		
Родина Бруслинові							
бруслина карликова				410			
Родина Лободові							
курай туполистий				49			
Родина Чистові							
чист кримський						615	
сонянчик гладкий			615				
сонцецвіт (сонянка сива)					287		
Родина Березкові							
плетуха сольданелова		62					
Родина Товстолисті							
борідник шерстистоволосистий					37		
борідник паростковий					37		
родіола рожева				49			

очиток застарілий					37		
молодило мармурове			62				
молодило гірське					37		
Родина Черсакові							
головачка Дмитра			615				
головачка Литвинова			62				
коломончок зігнутий					37		
Родина Росичкові							
альдрованда пухирчаста					37		
росичка середня				49			
росичка довголиста				49			
Родина Руслицеві							
руслиця угорська				49			
Родина Вересові							
суничник дрібноплодий					82- 57400*		
хамедафна чашкова (торфяниця чашкова)				410			
наскельниця лежача					287		
журавлина дрібноплода				410			
рододендрон східнокарпатський (рододендрон миртолистий)						615	
Родина Молочайні							
молочай прибережний				49			
молочай густоволохатоплодий			62				
молочай волинський					37		
Родина Бобові							
астраканта арнакантова				410			
астрагал піщаний				49			
астрагал дніпровський					37		
астрагал крейдолубний					287		
астрагал шерстистоквітковий				49			
астрагал безстрілковий					37		
астрагал сизий				410			
астрагал Геннінга					37		
астрагал Крайни					287		
астрагал монпелійський				410			
астрагал одеський					287		
астрагал понтійський				49			
астрагал зігнутий			62				
астрагал сарептський					37		
астрагал щетинистий			62				
астрагал подібний					37		
астрагал донський					37		
астрагал яйцеплідний					37		

астрагал Цингера			615				
калофака волзька				410			
карагана скіфська				410			
зіновать біла				410			
зіновать Блоцького					287		
зіновать гранітна				410			
зіновать Пачоського					287		
зіновать подільська				410			
зіновать Рошеля					287		
зіновать Вульфа				410			
дрік малонасінний		615					
дрік скіфський						615	
дрік чотиригранний			615				
дрочок крилатий					287		
солodka гола						62	
солодушка крейдова			62				
солодушка солодушкова			62				
солодушка українська			62				
підковка чубата (гіпокрепіс чубатий)					37		
чина гладенька					37		
чина трансильванська			62				
чина ряба				49			
сочевиця східна			62				
люцерна приморська				49			
люцерна щибениста						62	
еспарцет Палласа				49			
еспарцет Васильченка			62				
пташник крихітний				49			
горох високий						62	
сокироносиця струнка (в'язіль стрункий)				49			
софора китникоподібна			62				
конюшина темно-каштанова					37		
конюшина червонувата					37		
Родина Букові							
дуб кошенільний (дуб австрійський)					82-57400*		
Родина Франкенісві							
франкенія припорошена				49			
Родина Тирличові							
тирлич безстебловий					37		
тирлич роздільний					287		
тирлич жовтий				49			
тирлич сніговий			62				
тирлич крапчастий				49			
тирлич мішкоподібний			62				

тирлич весняний			62				
сверція багаторічна (бешишниця багаторічна)				49			
Родина Геранієві							
грабельки Бекетова					37		
Родина Кулівниці							
кулівниця вужкопелюстка					37		
Родина Губоцвіті							
змієголовник австрійський				49			
змієголовник Рюйша						62	
гісоп крейдовий						615	
глуха кропива гола					37		
мікромерія чебрецелиста					287		
залізняк скіфський						62	
шавлія кременецька					37		
шавлія скабіозолиста						62	
шоломниця крейдова						615	
шоломниця весняна					287		
чистець вужколистий					287		
чебрець кальміуський							615
чебрець прибережний				410			
Родина Пухирникові							
товстянка альпійська					37		
товстянка двоколірна			62				
товстянка звичайна				49			
пухирник південний				49			
пухирник Брема		62					
пухирник середній				49			
пухирник малий				49			
Родина Кермекові							
армерія покутська	62						
кермечник злаколистий				49			
кермечник червонуватий				49			
кермек чурюкський				49			
Родина Льонови							
льон бессарабський						615	
льон Палласів					287		
Родина Плакунові							
плакун чебрецелистий				49			
Родина Бобівникові							
плавун щитолистий				49			
Родина Селітрянкові							
селітрянка Шобера			615				
Родина Маслинові							
ясен білоцвітний					82- 57400*		
бузок угорський				164- 61500*			

Родина Онагрові							
людовігія болотна		62					
Родина Вочкові							
повстянка дніпровська (цимбохазма дніпровська)					287		
накорінниця червона (дифеліпея червона)			62				
шолудивник високий		62					
шолудивник Едера			62				
шолудивник королівський				49			
шолудивник лісовий				49			
дзвінець крейдовий							62
Родина Півонієві							
півонія кримська				49			
півонія тонколиста				49			
Родина Макові							
мачок жовтий				49			
Родина Гречкові							
кучерявка кущова			615				
кучерявка відігнута					287		
кисличник двостовпчиковий					37		
Родина Первоцвіті							
переломник Козо- Полянського			62				
вовна гірська пухнаста (кортуза Маттіолі підвид пухнаста)			62				
цикламен Кузнецова			62				
первоцвіт борошністий		62					
первоцвіт Галлера					37		
первоцвіт дрібний					37		
Родина Жовтецеві							
горицвіт весняний						62	
горицвіт волзький						62	
аконіт Бессера				49			
аконіт Жакена					37		
аконіт опушеноплодий				49			
аконіт несправжньопротитруйни й					37		
вітеринка нарцисоквіткова (анемона нарцисоквіткова)				49			
орлики чорніючі					37		
орлики трансильванські			62				
водяний жовтець плаваючий				49			
рутовик коріандролістий			62				
дельфіній високий					37		

дельфіній Палласа					37		
дельфіній яскраво-червоний					37		
дельфіній руський				49			
дельфіній Сергія				49			
сон великий				49			
сон розкритий						62	
сон лучний (сон чорніючий, сон богемський)						62	
сон Шерфеля (сон білий)					37		
сон кримський						62	
жовтець Тора (жовтець татранський)					37		
рутвиця смердюча			62				
рутвиця гачкувата					37		
Родина Жостерові							
жостір фарбувальний					287		
Родина Розові							
вишня Клокова				164-61500*			
глід Пояркової				164-61500*			
глід Турнефора				164-61500*			
дріада восьмипелюсткова					287		
шипшина Чацького						615	
шипшина донецька							615
берека						287-69700*	
таволга польська			615				
вальдштейнія гравілатоподібна				49			
Родина Рутові							
ясенець білий					37		
Родина Вербові							
верба альпійська			615				
верба трав'яна					287		
верба лапландська				410			
верба чорнична				410			
верба туполиста					287		
верба Старке				410			
Родина Ломикаменеві							
ломикамінь аїзоподібний			62				
ломикамінь переломниковий					37		
ломикамінь мохоподібний					37		
ломикамінь бульбистий			62				
ломикамінь карпатський					37		

ломикаміннь зернистий			62				
ломикаміннь болотний				49			
ломикаміннь жовто-зелений					37		
ломикаміннь супротивнолистий		62					
ломикаміннь напівзонтиковий			62				
Родина Ранникові							
ранник крейдовий						615	
ранник донецький						615	
ранник гранітний							615
ранник весняний				49			
дивина розлога			62				
Родина Веронікові							
льонок бессарабський							62
льонок крейдовий				49			
вероніка безлиста					287		
вероніка стокротова			62				
вероніка кущикова					287		
Родина Пасльонові							
беладонна звичайна				49			
скополія карніолійська						62	
Родина Клокичкові							
клокичка периста					287		
Родина Тамариксові							
тамарикс стрункий				410			
Родина Тимелієві							
вовче лико пахуче (боровик)				410			
вовче лико Софії			615				
вовче лико кримське			615				
Родина Липові							
липа пухнастостовпчикова			287-69700*				
Родина Водяногоріхові							
водяний горіх плаваючий						62	
Родина Валеріанові							
остіжник валеріаноподібний (центрантус валеріаноподібний)			62				
Родина Фіалкові							
фіалка біла					37		
фіалка Джоя				49			
фіалка кримська (фіалка скельна)					37		
Відділ Жовтозелені водорості							
Родина Вошерієві							
вошерія прибережна					37		

Відділ Бурі водорості							
Родина Діктиотові							
діктиота дихотомічна				49			
Родина Ектокарпові							
ектокарпус стручковатий				49			
пілайєла прибережна					37		
Родина Кладостефові							
кладостефус губчастий					37		
кладостефус кільчастий					37		
Родина Пунктарієві							
пунктарія широколиста					37		
пунктарія хвиляста					37		
Родина Сперматохнові							
сперматохнус особливий				49			
стилофора ніжна				49			
Родина Сфацелерієві							
сфацелярія карликова				49			
Родина Сцитосифонові							
петалонія зостеролисна				49			
Родина Акрохетові							
родохортон пурпуровий					37		
Родина Батрахоспермові							
батрахоспермум зовнішньоплідний				49			
батрахоспермум драглистий					37		
Родина Дазієві							
евпогодон короткогострокінцевий				49			
Родина Гельмінтокладієві							
гельмінтора розчепірена				49			
Родина Гоніотрихієві							
хроодактилон розгалужений					37		
хроодактилон Волле					37		
стілонема альсідії					37		
Родина Немаліонові							
немаліон глистоподібний				49			
Родина Філофорові							
філофора псевдорогата			70				
Родина Родомелієві							
осмундея гібридна				49			
осмундея зрізана				49			
полісифонія дрібношипова				49			
лофосифонія повзуча					37		
птеросифонія пірчаста					37		
лорансія чашоподібна					37		
Родина Торєєві							
торєя найрозгалуженіша					37		

Родина Церамієві							
калітамніон зернистий				49			
Родина Бріопсієві							
бріопсіс адриатичний				49			
Родина Кодієві							
кодіум черв'якуватий					37		
Родина Ульвові							
ентероморфа азовська					37		
Родина Гідродікцієві							
педіаструм Каврайського				49			
евастропсіс Ріхтера				49			
Родина Хетофорові							
стигеоклоніум пучкуватий				49			
Родина Едогонієві							
бульбохета майже квадратна				49			
едогоній косопоровий різновид донський					37		
Родина Сифонокладові							
сифонокладус маленький					37		
Родина Кладофорові							
хетоморфа Зернова				49			
кладофора вадорська					37		
кладофора далматська					37		
кладофоропсис шкірястий					37		
Родина Мужоцієві							
роя англійська				49			
Родина Спірогірові							
спірогіра Рейнгарда				49			
Родина Гонатозігові							
гонатозігон волохатий					37		
генікулярія спіротенієва				37			
пеніум Борге				49			
Родина Десмідієві							
бамбузіна Бребіссона					37		
десмідіум Бейлі					37		
оокардіум простягнутий				49			
Родина Нітелові							
нітела струнка				49			
нітела найтонша					37		
толіпела проліферуюча					37		
Родина Нітелопсидові							
нітелопсис притуплений					37		
Родина Харові							
хара Брауна				49			
хара сивіюча					37		
хара витончена					37		
хара мохувата				49			

лампротамніум пухирчастий				49			
Відділ Печіночники							
Родина Таргіонієві							
таргіонія підлиста					62		
Родина Клевесєві							
аталамія Спатиза					62		
Родина Гапломітрієві							
гапломітрій Гукера			103				
Родина Скапанієві							
скапанія компактна					62		
скапанія швейцарська					62		
Родина Цефалозієві							
плеврокладула білувата					62		
Родина Фруланієві							
фруланія Яка					62		
Родина Леженєєві							
кололеженєя Россетта					62		
Відділ Мохи							
Родина Сфагнові							
сфагн балтійський					62		
сфагн блискучий			103				
сфагн Вульфа			103				
сфагн м'який				82			
сфагн тоненький				82			
Родина Тимієві							
тимія мекленбурзька			103				
Родина Птихомітрієві							
кампілостелій скельний					62		
Родина Фісидентові							
фісиденс джерельний					62		
фісиденс рудуватий					62		
фісиденс струмковий					62		
Родина Дитрихові							
селанія сизувата					62		
Родина Левкобрієві							
дикранодонцій шорсткий					62		
Родина Потієві							
анектангій Ганделя					62		
генедієла Гайма					62		
птеригоневр Козлова					62		
тортєла ламка					62		
тортула Ранда					62		
цинклідот водяний					62		
Родина Сплахнові							
тейлорія язичкова					62		
Родина Меезієві							
меезія багнова				82			

меезія довгоніжкова	103						
меезія тригранна			103				
палудела відстовбурчена			103				
Родина Плагіомнієві							
псевдобрій цинклідеподібний					62		
Родина Гукерієві							
гукерія блискуча					62		
Родина Амблістегієві							
анакамтодон сплашноподібний				82			
коноардія компактна					62		
псевдокалієргон плауноподібний				82			
псевдокалієргон трирядний			103				
Родина Калієргонові							
скорпідій скорпіоноподібний				82			
Родина Лескеєві							
птиходій складчастий					62		
Родина Туїдієві							
гелодій Бландова				82			
Родина Брахитецієві							
паламокладій справжньоозелений					62		
Родина Плагіотецієві							
ортотецій рудуватий					62		
плагіотецій некероподібний					62		
Родина Пілезіадельфові							
гетерофіл споріднений					62		
Родина Левкодонтіві							
птерогоній граціозний					62		
Родина Некерові							
некера Мензіса					62		
Відділ Аскоміцети, Сумчасті гриби							
Родина Веррукарієві							
леукокарпія біаторова			103				
Родина Кладонієві							
кладонія зірчаста					62		
Родина Коллемові							
лептогіум черепицеподібний				82			
лептогіум насічений				82			
лептогій шредера				82			
Родина Гіалектові							
белонія геркулінська				82			
гіалекта стовбурова					62		
Родина Ікмадофільні							

тамнолія щетиниста				82			
Родина Мегаспорові							
агрестія щетиниста (аспіцілія щетиниста)				82			
аспіцілія кущиста				82			
аспіцілія блукаюча			103				
Родина Леканорові							
ризоплака темноглазкова					62		
леканора Реутера					62		
Родина Лобарієві							
лобарія широка				82			
лобарія легенеподібна				82			
стікта закопчена				82			
стікта лісова				82			
Родина Нефромові							
нефрома рівна				82			
нефрома загорнута				82			
Родина Паннарієві							
паннарія шерстиста				82			
пармелієла щетинистоліста					62		
Родина Пармелієві							
алекторія паросткова				82			
аллоцетрарія Океза					62		
цетрарія степова (целокаулон степовий)				82			
дактиліна мадрепорова					62		
летарієла переплутана			103				
меланохалеа елегантна (меланелія елегантна)					62		
ксантопармелія грубозморшкувата (пармелія грубозморшкувата, неофусцелія грубозморшкувата)				82			
пармотрема перлинова (пармотрема китайська)					62		
тукнерарія Лаурера (тукерманопсис лаурера)					62		
уснея квітуча, бородач квітучий				82			
доліхоуснея найдовша (уснея найдовша, бородач найдовший)				82			
ксантопармелія загорнута (ксантопармелія камчадальська)				82			
Родина Пельтигерів							

солоріна мішкувата				82			
солоріна двоспорова				82			
Родина Рамалінові							
рамаліна канарська					62		
рамаліна рвана					62		
рамаліна понтійська			103				
Родина Роччелові							
роччела водоростеподібна					62		
Родина Стереокаулонові							
сквамарина щетиниста					62		
сквамарина сочевиценосна				82			
сквамарина небезпечна				82			
Родина Телосхістові							
фульгензія пустельна			103				
русавскія долоненосна			103				
сейрофора ямчаста (телосхістес ямчастий, ксантоанатіхія ямчаста)				82			
сейрофора загадкова (ксантоанатіхія загадкова)					62		
Родина Умбілікаріві							
ласалія пухирчаста					62		
ласалія російська					62		
умбілікарія багатолистоподібна					62		
Родина Фісцієві							
гетеродермія прекрасна					62		
торнабея щитоподібна					62		
Відділ Базидіоміцети, Базидіальні гриби							
Родина Трихоломові							
ліхеномфалія Гудсонова (омфаліна гудсонова, ботридіна зелена)					62		
Відділ Сумчасті гриби							
Родина Дісцинові							
строчок Слоневського					62		
Родина Гельвелові							
гельвела монашка					62		
Родина Зморшкові							
зморшок товстоногий					62		
зморшок степовий					62		
Родина Саркосомові							
саркосома куляста					62		
Родина Трюфелєві							
трюфель літній			2500				
Відділ Базидієві гриби							
Родина Печерицеві							
печериця мухомороподібна			62				
печериця Романьєзі			62				

печериця таблитчаста			62				
білопечериця			62				
довгокоренева							
білопечериця Мозера					37		
білопечериця дівоча					37		
білогнойовик Богуша			62				
Родина Мухоморові							
мухомор Цезаря			62				
мухомор щетинистий			62				
лімацела степова							62
Родина Болбітієві							
галеропсис пустельний			62				
Родина Боровикові							
боровик бронзовий				49			
моховик паразитний					37		
боровик королівський			62				
філопор рожево-золотистий			62				
шишкогриб лускатий			62				
Родина Катателазмові							
катателазма царська					37		
Родина Решіточникові							
решіточник червоний					37		
квітохвісник Архера			62				
кальмарник веретеноподібний					37		
Родина Клаварієві							
клаваріадельф товкачиковий					37		
Родина Павутинникові							
крепідот македонський				49			
білопавутинник бульбистий					37		
Родина Ентоломові							
ентолома смердюча (рожевопластинник смердючий)					37		
Родина Фомітопсисові							
модринофомес лікарський (модринова губка)	62						
Родина Геастрові							
міріостома шийкова (міріостома дірчаста, міріостома стрижневидна)					37		
Родина Гомфіві							
гомф булавоподібний			62				
Родина Герицієві							
герицій коралоподібний				49			
Родина Гірофорові							

гігроцибе ковпакоподібна					37		
Родина Дощовикові							
порхавка болотяна			62				
дощовик соскоподібний				49			
Родина Меріпілові							
грифола листувата				49			
Родина Свинухові							
свинуха Зерової			62				
Родина Веселкові							
мутин собачий					37		
мутин малиновий					37		
веселка подвоєна (диктіофора подвоєна)			62				
Родина Фелоринієві							
фелоринія Геркулесова							62
Родина Пізолітові							
пізоліт безкореневий					37		
Родина Трутовикові							
трутовик коренелюбний					37		
трутовик зонтичний					37		
Родина Сироїжкові							
хрящ-молочник золотисто-жовтий				49			
хрящ-молочник криваво-червоний				49			
хрящ-молочник чорний					37		
сироїжка синювата				49			
Родина Склеродермові							
склеродерма зірчаста							62
Родина Листочневі							
листочня кучерява			62				
Родина Рядовкові							
флокулярія Рікена				49			
ліофіл Фавре			62				
феолепіота золотиста				49			
рядовка величезна					37		
рядовка опенькоподібна				49			

Таблиця А4 – Розмір компенсації за незаконне добування видів дерев залежно від їх діаметру

Діаметр дерева біля шийки кореня, сантиметрів	Розмір компенсації за категоріями видів дерев (за кожне знищене дерево залежно від його діаметра, гривень за один екземпляр)						
	зниклі	зниклі в природі	зникаючі	вразливі	рідкісні	неоцінені	недостатньо відомі
до 6	287	287	287	164	82	287	287
6,1-10	492	492	492	287	123	492	492
10,1-14	574	574	574	369	205	574	574
14,1-18	656	656	656	451	287	656	656
18,1-22	11070	11070	11070	9020	7380	11070	11070
22,1-26	15580	15580	15580	13530	11890	15580	15580
26,1-30	20090	20090	20090	18040	20500	20090	20090
30,1-34	28490	28490	28490	26445	25420	28490	28490
34,1-38	36900	36900	36900	34850	32800	36900	36900
38,1-42	45305	45305	45305	43255	38950	45305	45305
42,1-46	61500	61500	61500	53300	45100	61500	61500
46,1-50	69700	69700	69700	61500	57400	69700	69700

За знищення або пошкодження дерев до ступеня припинення росту з діаметром стовбура понад 50 сантиметрів розмір компенсації збільшується на 1640 гривень за кожний сантиметр діаметра.

За пошкодження дерев до ступеня неприпинення росту з діаметром стовбура понад 50 сантиметрів розмір компенсації збільшується на 820 гривень за кожний сантиметр діаметра.

За знищення чи пошкодження кущів або ліан віком до трьох років включно розмір компенсації зменшується вдвічі за цілу рослину.

До категорії пошкоджених дерев до ступеня припинення росту належать дерева з переломом стовбура, понад 30 відсотками обдертої кори периметра дерева незалежно від довжини за висотою стовбура, обшморгом крони більше половини її довжини, обдертими та обламаними скелетними коренями понад половину периметра стовбура, а також повалені дерева та ті, що мають спричинений дією антропогенних факторів нахил більше як 30 відсотків вертикальної осі, та зрубані, викорчовані чагарники.

До категорії пошкоджених дерев до ступеня неприпинення росту належать дерева з обламаними вершинами або обшморгоною кроною від 1/3 до 1/2 її довжини, обдертою корою від 10 до 30 відсотків периметра стовбура незалежно від його довжини за висотою стовбура, обдертими та обламаними скелетними коренями від 1/4 до 1/2 периметра стовбура, обламаними, обрубаними, обрізаними боковими гілками, а також дерева, що мають спричинений дією антропогенних факторів нахил менш як 30 відсотків вертикальної осі, без відриву коренів.

За збирання плодів, насіння, квіток відшкодовується 20 відсотків розміру компенсації за цілу рослину. За збирання бруньок, кори, частин кореня, інших частин рослини, якщо такий збір не призводить до її загибелі, відшкодовується 50 відсотків розміру компенсації за цілу рослину.

За знищення природних луків, сіножатей, пасовищ, боліт та інших місцезростань рослин, занесених до Червоної книги України, унаслідок переорювання, затоплення, відведення під забудову, розробку корисних копалин, використання під садово-городні ділянки, залісення, а також у разі різкої зміни гідрологічного режиму чи забруднення

хімічними речовинами, яке призвело до загибелі рослин, відшкодування нараховується в сумі 6150 гривень за один гектар для видів рослин, які є зникаючими і вразливими, 4100 гривень за один гектар - для видів рослин, які є рідкісними, неоціненими і недостатньо відомими. Додатково сплачується компенсація за кожний екземпляр виду згідно із встановленими розмірами.

Компенсація не надається за знищення або пошкодження рослин, які ростуть на присадибних та садово-городніх ділянках.

Розмір компенсації за кожний квадратний сантиметр субстрату незалежно від їх категорії (грунту, каменів, дерева тощо), на якому ростуть мохи, лишайники, водорості, гриби, становить 82 гривні.

Розмір компенсації за кожні 100 грамів плодових тіл грибів незалежно від їх категорії, крім гриба трюфеля літнього.

Додаток Б
Такси для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням
законодавства про природно-заповідний фонд

Таблиця Б1 – Такса для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд внаслідок незаконної рубки або пошкодження дерев та рослин, що мають здерев'яніле стебло, до ступеня припинення росту

Діаметр дерева у корі біля шийки кореня, сантиметрів	Такса, гривень	
	степова зона	інші зони
За кожне дерево, зрубане або пошкоджене до ступеня припинення росту		
до 10	257	227
10,1-14	442	395
14,1-18	1124	1033
18,1-22	2292	2098
22,1-26	4040	3690
26,1-30	6363	5833
30,1-34	8520	7820
34,1-38	10844	9947
38,1-42	13318	12212
42,1-46	15796	14490
46,1-50	18287	16752
За кожний сантиметр діаметра понад 50 сантиметрів	608	530
За кожний кущ, ліану	683	578
За кожний кущик, напівкущик	273	227

Примітка:

1. До пошкоджених до ступеня припинення росту належать зрубані дерева, дерева з переламаним стовбуром, обідраною корою понад 30 відсотків периметра стовбура незалежно від довжини обдиру за висотою стовбура, обпаленою корою понад 50 відсотків периметра стовбура незалежно від висоти розповсюдження обпалу по висоті стовбура, пошкодженою заготівлею живиці корою понад 30 відсотків периметра стовбура, обшморганою кроною більше половини її довжини, обідраними та обламаними скелетними коренями більше половини периметра стовбура, а також повалені дерева та такі, що мають спричинений дією антропогенних факторів нахил більше 30 градусів від вертикальної осі.

2. До пошкоджених до ступеня припинення росту належать рослини, що мають здерев'яніле стебло (кущі, ліани, кущики, напівкущики) з переламаними скелетними гілками, обідраною корою понад 30 відсотків скелетних гілок, обпаленою корою понад 50 відсотків скелетних гілок незалежно від висоти розповсюдження обпалу,

обшморганою кроною більше половини гілок, обламаними та обідраними коренями більше половини периметра куща, а також повалені та такі, що мають спричинений дією антропогенних факторів нахил більше 30 градусів від вертикальної осі, зрубані та викорчовані рослини.

3. Діаметр пня дерева у корі зазначається як середнє арифметичне значення між найбільшим та найменшим замірами діаметра. Замір діаметра пня, який зрізаний нижче шийки кореня (у рівень із землею або утоплений у землю), здійснюється за фактичним зрізом. Діаметр пня дерева у корі при пошкодженні до ступеня припинення росту зазначається шляхом замірювання довжини кола шийки кореня та розрахунку за формулою: $D = L / \pi$, де D - діаметр, L - довжина кола шийки кореня, π - число "пі".

4. За незаконне вирубування, видалення або пошкодження до ступеня припинення росту молодих хвойних та вічнозелених дерев (віком до 41 року) в грудні - січні розмір відшкодування обчислюється для територій та об'єктів природно-заповідного фонду, розташованих у межах населених пунктів, за цією таксою, збільшеною у чотири рази, для всіх інших територій та об'єктів природно-заповідного фонду - за цією таксою, збільшеною у три рази, пошкоджену чи незаконну рубку пралісів, квазіпралісів, природних лісів, що належать до природно-заповідного фонду, за цією таксою, збільшеною в три рази.

5. За незаконне вирубування, видалення або пошкодження до ступеня припинення росту чи за дії, які призвели до всихання окремих дерев, що є ботанічними пам'ятками природи, розмір відшкодування нараховується за цією таксою, збільшеною у три рази.

6. У разі привласнення буреломних, вітровальних дерев, а також самовільного вирубування сухостійних дерев розмір шкоди обчислюється за цією таксою, зменшеною у два рази.

Таблиця Б2 – Такса для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд внаслідок пошкодження дерев та рослин, що мають здерев'яніле стебло, до ступеня неприпинення росту

Діаметр дерева у корі біля шийки кореня, сантиметрів	Такса, гривень	
	степова зона	інші зони
За кожне дерево, пошкоджене до ступеня неприпинення росту		
до 10	75	61
10,1-14	152	139
14,1-18	348	317
18,1-22	746	685
22,1-26	1276	1168
26,1-30	1867	1701
30,1-34	2521	2309
34,1-38	3267	2994
38,1-42	4027	3692
42,1-46	4647	4269
46,1-50	5272	4857
За кожний сантиметр діаметра понад 50 сантиметрів	166	152
За кожний кущ, ліану	166	152
За кожний кущик, напівкущик	75	61

Примітка: 1. До пошкоджених до ступеня неприпинення росту належать дерева та рослини, що мають здерев'яніле стебло, з переламаними скелетними гілками, із зламаню вершиною або обшморганю кроною від третини до половини її довжини, обідраною корою від 10 до 30 відсотків периметра стовбура (незалежно від довжини і висоти пошкодження стовбура), обідраними та зламаними скелетними коренями від однієї четвертої частини до половини периметра стовбура, а також дерева з нахилом, спричиненим дією антропогенних факторів, до 30 градусів від вертикальної осі.

2. За пошкодження самшиту, кипариса, айланта, платана, горіхів усіх видів, а також хвойних дерев у грудні - січні, будь-яких деревних порід, що зростають на територіях ботанічних садів, дендрологічних і зоологічних парків, парків - пам'яток садово-паркового мистецтва, розмір відшкодування обчислюється за цією таксою, збільшеною у два рази.

3. За пошкодження до ступеня неприпинення росту окремих дерев, що є ботанічними пам'ятками природи, розмір відшкодування нараховується за цією таксою, збільшеною у три рази.

Таблиця Б3 – Такса для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд внаслідок знищення або пошкодження лісових культур, природного підросту та самосіву, сіянців і саджанців

Об'єкти рослинного світу	Одиниця виміру	Такса, гривень	
		степова зона	інші зони
Знищені:			
віком до п'яти років (включно)	за 1 гектар	227824	182259
віком від шести до десяти років	-“-	273389	227824
Пошкоджені:			
віком до п'яти років (включно)	-“-	113912	91130
віком від шести до десяти років	-“-	136694	113912
У розсадниках:			
сіянці	-“-	102216	
саджанці основних лісових порід віком до трьох років (включно)	за 1000 екземплярів	3980	
саджанці плодкових, декоративних, інтродукованих і технічних порід	за 1 екземпляр	183	
На плантаціях:			
саджанці елітних насінневих	-“-	578	
саджанці всіх інших насінневих	-“-	171	

Примітка: Розмір шкоди, заподіяної знищенням або пошкодженням лісових культур, природного підросту та самосіву віком понад десять років, обчислюється за таксами, зазначеними в табл. Б1 та Б2

Таблиця Б4 – Такса для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд внаслідок знищення або пошкодження газонів та квітників

Об'єкт рослинного світу	Одиниця виміру	Такса, гривень
Газон:		
партерний	за один кв. метр	320
звичайний	-"-	259
лучний	-"-	198
Квітник:		
півонія, жоржина	за один кущ	168
оранжерейний (горщиківий)	за один кущ або одну цибулину	139
цибулинний або бульбоцибулинний	-"-	108
інші квіти, які зимують та не зимують у ґрунті	-"-	91

Примітка:

1. Газон - земельна ділянка з трав'яним покривом, який створюється посівом і вирощуванням дерноутворювальних трав або одернуванням.

2. Квітник - земельна ділянка з посадженими одно-, дво- або багаторічними квітковими рослинами.

3. Розмір шкоди за самовільне зрізання квітів нараховується за цією таксою, збільшеною у десять разів.

Таблиця Б5 – Такса для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд внаслідок самовільної заготівлі сіна або випасання худоби

Вид порушення	Одиниця виміру	Такса, гривень
Самовільна заготівля сіна:		
на сіножатях і пасовищах:		
сіяні трави	за 1 гектар	11361
природні трави	-“-	16708
території поза межами сіножатей і пасовищ	-“-	50122
Самовільне випасання худоби:		
на сіножатях і пасовищах:		
велика рогата худоба, коні	за одну голову	503
молодняк великої рогатої худоби, коней, дрібна худоба	-“-	251
поза межами сіножатей і пасовищ:		
велика рогата худоба, коні	-“-	754
молодняк великої рогатої худоби, коней, дрібна худоба	-“-	368
кози	-“-	386

Примітка:

Якщо під час самовільної заготівлі сіна або випасання худоби знищено або пошкоджено лісові культури, розмір шкоди обчислюється за цією таксою і таксою, визначеною табл. Б3.

Таблиця Б6 – Такса для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд внаслідок незаконного збору або знищення дикорослих трав'янистих рослин, лісової підстилки, лікарських рослин, дикорослих плодів, горіхів, ягід, другорядних лісових матеріалів

Об'єкти рослинного світу	Одиниця виміру	Такса, гривень
Водорості:		
філофора, цистозіра, грацилярія	за 1 кілограм сирої маси	227
	за 1 кілограм сухої маси	415
інші види (бентосні)	за 1 кілограм сирої маси	75
	за 1 кілограм сухої маси	139
Лишайники, мохи	за 1 кв. дециметр субстрату	135
Плауноподібні	за одну рослину	135
Хвоцеподібні	-"-	61
Папоротеподібні (крім орляка звичайного)	-"-	135
Орляк звичайний	-"-	30
Квіткові трав'янисті рослини:		
наземні	-"-	122
водні	-"-	152
Заготівля очерету	за 0,01 гектара	378
Випалювання сухої водно-болотної рослинності:		
на площі до 10 гектарів	за 1 гектар	7595
на площі від 10,1 до 100 гектарів	-"-	4557
на площі більш як 100,1 гектара	за 1 гектар	1519
Збір (заготівля) дикорослих:		
квітів	за одну поодинокую квітку або суцвіття	30
ягід у напівкущиках і трав'янистих ягідниках	за 1 кілограм	378
інших плодів, у тому числі горіхів	-"-	1154
Збір (заготівля) лікарської сировини:		
кореневищ та коріння	за 1 кілограм сировини природної вологості	1289
квіток, бруньок	-"-	759
кори	-"-	1138
листя	-"-	456
пагонів	-"-	456
плодів	-"-	408
наростів	-"-	456
Заготівля технічної сировини	-"-	1289
Заготівля лісової підстилки	за 1 кв. метр	152

Заготівля другорядних лісових матеріалів (пнів, лубу, кори, деревної зелені, хвойної лапки)		за діючою закупівельною ціною, збільшеною в сім разів
---	--	---

Примітка:

Під незаконним збором (або знищенням) рослин слід розуміти збір рослин (їх частин, плодів) без дозволу на спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду або за наявності такого дозволу, але не тих видів, не на тих площах, не в тій кількості (понад ліміт) або не в ті строки, що передбачені дозволом.

Таблиця Б7 – Такса для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд внаслідок незаконного добування чи знищення об'єктів тваринного світу, пошкодження або знищення їх жител та споруд, місць перебування і розмноження

Об'єкти тваринного світу	Одиниця виміру	Такса, гривень
Незаконне добування або знищення		
Звірі:		
кулан туркменський	за одну особину	55230
олень європейський	-“-	45565
кабан, олень плямистий, лань	-“-	30377
козуля, муфлон	-“-	24301
бобер, борсук	-“-	7898
лисиця, єнотовидний собака	-“-	7194
вовк	-“-	2762
куниця лісова і кам'яна, ласка, норка американська	-“-	7483
ондатра, нутрія вільна	-“-	5037
заєць-русак, кролик дикий	-“-	2590
їжак звичайний, кріт	-“-	718
інші комахоїдні	-“-	71
білка	-“-	1367
вовчок горішниковий	-“-	1439
інші вовчки	-“-	1093
сліпак звичайний	-“-	1439
пацюк чорний	-“-	503
полівка водяна	-“-	71
курганчикова миша, степова миша, миша-крихітка	-“-	71
інші види (крім здичавілих собак і котів, собако-вовчих гібридів, пацюка сірого, миші хатньої, лісової, жовтогорлої, польової, полівки звичайної, європейської рудої, гуртової)	за одну особину	71
Птахи:		
гагара	-“-	1295
пірникоза, норець	-“-	1295
буревісник малий	-“-	691
баклан великий	-“-	691
чапля велика біла та мала біла	-“-	10065
чапля сіра та руда	-“-	4778
квак, бугай, бугайчик	-“-	2734
лелека білий	-“-	8202
єгипетська чапля, фламінго	-“-	7337

лебідь-шипун, лебідь-кликун	-“-	7337
гуси	-“-	2590
галагаз	-“-	2590
інші качкові	-“-	1295
осоїд	-“-	41003
яструб великий	-“-	13670
яструб малий	-“-	8202
зимняк	-“-	5467
канюк звичайний	-“-	6834
лунь болотяний	-“-	3452
боривітер звичайний	-“-	5467
дербник (підсоколик малий), кібчик, чеглок (підсоколик великий)	-“-	13670
кречет	-“-	41003
орлан-довгохвіст	-“-	8285
баранцеві	за одну особину	1369
сивкові	-“-	1369
куріпка біла	-“-	2594
куріпка сіра, кеклик	-“-	2594
фазан звичайний	-“-	2594
перепілка	-“-	1295
лиска, курочка водяна, пастушок	-“-	1295
деркач	-“-	5467
курочка мала, курочка-крихітка	-“-	937
поморник	-“-	4098
мартин	-“-	691
крячок, крячка	-“-	691
рябок	-“-	2734
голуб	-“-	1293
зозуля звичайна	-“-	1093
зозуля чубата, зозуля глуха	-“-	4098
сова біла	-“-	7194
сова яструбина	-“-	3424
сова сіра	-“-	3424
сова вухата	-“-	4098
сич хатній	-“-	2057
дрімлюга	-“-	1008
серпокрилець	-“-	691
бджолоїдка	-“-	1367
рибалочка	-“-	2157
одуд	-“-	2157
жовна чорна	-“-	6834
крутиголовка	-“-	1093

інші дятлові	-“-	1640
жайворонкові	за одну особину	691
ластівкові	-“-	967
плискові	-“-	691
сорокопудові	-“-	1367
омелюх	-“-	691
пронурок, оляпка	-“-	691
волове очко, кропивник	-“-	692
тинівкові	-“-	867
дроздові	-“-	967
кропив'янкові, славкові	-“-	691
мухоловкові	-“-	691
золотомушка жовточуба, корольок жовтоголовий	-“-	718
синиця вусата	-“-	1367
синиця довгохвоста	-“-	1367
ремез	-“-	1439
інші синицеві	-“-	691
повзик	-“-	967
підкоришникові	-“-	691
стінолаз	-“-	4098
костогриз	-“-	1439
інші вівсянкові, в'юркові	-“-	820
горобець чорногрудий, в'юрок сніговий	-“-	820
інші горобцеві	-“-	71
шпак звичайний	-“-	691
вивільга звичайна, іволга	-“-	2734
сойка, галка	-“-	691
крук	-“-	2877
горіхівка	-“-	1367
Плазуни:		
черепаха болотяна	за одну особину	967
веретільниця	-“-	2016
ящірка різнобарвна	-“-	1439
ящірки кримська і скеляста	-“-	1367
інші ящірки	-“-	400
гадюка звичайна	-“-	2016
вуж звичайний, вуж водяний	-“-	273
за вилучене яйце плазунів	за один екземпляр	100 відсотків розміру такси за відповідний вид тварин
Земноводні:		

тритон	за одну особину	71
кумка червоночерева	-“-	44
часничниця	-“-	71
ропуха	-“-	130
квакша	-“-	71
жаби озерна, ставкова та їх гібриди	-“-	14
інші жаби	-“-	27
Ікра земноводних	за одну кладку	71
Знищення (розорення) гнізда, нори, інших жител тварин, бобрових загат		двократний розмір такси за даний вид тварин
За знищений ембріон у незаконно добутій тварині (ссавці)	за один екземпляр	200 відсотків розміру такси за відповідний вид тварин
За вилучене яйце (птахи)	-“-	100 відсотків розміру такси за відповідний вид птахів
Знищення або пошкодження біотехнічних споруд (штучних гніздівель, солонців, годівниць тощо), вилучення кормів	за одну споруду	за фактичною вартістю, збільшеною у 3,5 раза
Риби:		
гібриди осетрових риб	за один екземпляр	12462
акула, скат, пеламіда, вугор морський	-“-	4059
сом	-“-	2077
камбала-калкан	-“-	4183
форель струмкова	-“-	1671
судак	-“-	2494
щука	-“-	1662
луфар	-“-	2494
білий амур	-“-	1245
товстолобик	-“-	1245
скумбрія	-“-	2077
лящ	-“-	832
лин	-“-	580
в'язь	-“-	666
ставрида	-“-	83
барабуля	-“-	415
в'юн	-“-	86
чехоня	-“-	666
карась сріблястий	-“-	83

форель райдужна, сазан, білизна, рибець звичайний, підуст, вугор річковий, кефалі (крім піленгаса), сардина європейська, сардина кругла, чорний амур	-“-	1662
камбала-глоса, морський язик, мерланг, піленгас, бабці	-“-	4154
оселедець	-“-	400
плітка (тараня), кутум, синець, клепець, головень, пузанок, ошибень, собачка-сфінкс, собачка Звонимира	за один екземпляр	415
плоскирка, окунь звичайний, бистрянкa, йорж звичайний, краснопірка, сарган, морський минь, смарида, морський карась (ласкир), скорпена (морський йорж), морський дракончик, зіркогляд звичайний, губаньові, морські собачки (крім собачки-сфінкса і собачки Звонимира), піскорий південний, піскарка смугаста (риба-ліра, іглиця змієподібна, іглиця морська шипувата, бичок-кнут (жаба), бичок-ротань, бичок-бланкет, бичок-лисун мармуровий	-“-	390
тюлька, кілька (шпрот), хамса	за 1 кілограм	83
атерина	-“-	17
верховодка	-“-	83
інші види	-“-	83
Заготівля ікри риб	-“-	вартість продукції, виготовленої з 1 кілограма сировини за діючими роздрібними ринковими цінами регіону на момент проведення розрахунку шкоди, збільшена в два рази
Комахи:		
Метелики:		
зорька, жовтушка золотиста	за одну особину	36
жовтушка шафранова, степова, польова, синявець, корідон, бризеїда, кропивниця, перламутрівка ніобея, агляя та польова, пістрянка	-“-	22
мирмідона, стрічкарка	-“-	61
лігея, медуза, семела, барвниця спірейна, денне павичеве око, перламутрівка велика	-“-	44

лісова, червонець фіолетовий, червонець непарний, синявець красивий		
дріада, цирцея, перелівниця мала, перламутрівка пандора	-“-	49
траурниця, адмірал, ведмедиця кайя, геба та сільська, бражник	-“-	71
інші метелики (крім масових шкідників сільського чи лісового господарства)	-“-	17
бабка	-“-	36
богомол	-“-	58
співуча цикада	-“-	58
Жуки:		
жужелиця (турун)	-“-	89
стрибунець	-“-	22
жук-гнойовик (справжній), бронзівка	-“-	22
скарабей	-“-	71
носоріг	-“-	71
златка (кратомерус, еурітіреа, лямпра, діцерта, цифозома, кіпріакус)	-“-	27
вусачі (крім масових шкідників сільського чи лісового господарства)	-“-	34
інші жуки (крім масових шкідників сільського чи лісового господарства)	за одну особину	12
Сітчастокрилі:		
золотоочки, гемеробієві	-“-	17
мурашиний лев	-“-	44
Перетинчастокрилі:		
бджолині	-“-	27
сколії	-“-	58
риюча оса	-“-	27
інші перетинчастокрилі	-“-	5
Мухи:		
ктирі, дзюрчалки, тахіни	-“-	22
Довговусі:		
личинки комара хаобора (коретра)	за 1 кілограм живої ваги	1149
личинки хірономід (мотиль)	-“-	1149
Інші комахи (крім масових шкідників сільського чи лісового господарства)	за одну особину	3
Знищення або пошкодження мурашників діаметром:		
до 1 метра	за один мурашник	1077
від 1,1 до 1,5 метра	-“-	1811
від 1,6 до 2 метрів	-“-	2949
від 2,1 метра і більше	-“-	4432

Павукоподібні:		
скорпіон, псевдоскорпіон, сінокос, павук	за одну особину	22
Багатоніжки	-“-	8
Ракоподібні:		
артемія саліна (рачки)	за 1 кілограм живої ваги	2201
артемія саліна (яйця)	за 1 кілограм живої ваги	2911
дафнія, моїна, циклоп	-“-	603
мізида, бокоплав	-“-	603
щитні (крім дорослих)	за одну особину	17
креветка	-“-	3
річковий рак, рак-самітник	-“-	124
краб (крім китайського мохнаторукого краба)	-“-	832
омар	-“-	4308
Морські павуки	-“-	22
Щупальцеві:		
мохуватка, форонід, внутрішньопорошицеві	-“-	22
Молюски:		
хітони, лопатоногі	-“-	14
двостулкові	-“-	56
слимак роду Helix	за 1 тону живої ваги	6904
Інші наземні молюски	за одну особину	12
Інші черевоногі (крім рапани)	-“-	14
Кільчасті черви:		
трубочник	за 1 кілограм живої ваги	1660
інші кільчасті черви (малоцетинкові та багатоцетинкові)	-“-	718
Коловертки	-“-	832
Губки «сидячих» видів	за одну особину	5
Кишковопорожнинні:		
гідроїди, лептолїди, лімномедузи, сцифоїдні медузи, коралові поліпи	-“-	5
Вилучення з природного середовища частин диких тварин (черепи, кістки, роги, ікла тощо)	за одну одиницю	за ринковою вартістю, збільшеною у два рази
Вилучення з природного середовища продуктів життєдіяльності диких тварин (мед, віск тощо)	за 1 кілограм	за ринковою вартістю, збільшеною у два рази

Примітка:

1. Розмір шкоди, заподіяної незаконним добуванням чи знищенням тварин із класів комах та земноводних, поширюється також і на личинкову стадію розвитку.

2. Розмір шкоди, встановлений для систематичних груп тварин, поширюється на всі види в цих групах.

3. У разі коли незаконними діями на території природно-заповідного фонду спричинено знищення колонії тварин (у тому числі без знищення або розорення гнізд та інших жител), компенсація за шкоду нараховується як за знищення всіх гнізд (жител) у колоніальному оселенні.

4. За знищення або незаконне вилучення тварин, що перебувають в зоологічних колекціях зоопарків, зоосадів, океанаріумів, інших установ та об'єктів природно-заповідного фонду, створених з метою організації освітньо-виховної роботи та утримання тварин у неволі або напіввільних умовах, а також за жорстоке поводження з тваринами, яке призвело до їх загибелі, розмір шкоди визначається трикратною сумою витрат на придбання тварин відповідних видів для поновлення колекцій.

Таблиця Б8 – Такса для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд внаслідок пошкодження карстово-спелеологічних, геологічних та гідрологічних об'єктів

Вид об'єкта	Одиниця виміру	Такса, гривень
Карстово-спелеологічні об'єкти		
Пошкодження та винос на поверхню:		
сталактити, сталагміти, сталагнати, кораліти, пізоліти	за 1 сантиметр довжини	431
натічні кори	за 1 кв. дециметр площі	359
водно-карбонатні утворення	за 1 куб. дециметр об'єму	215
гіпсові кристали, голки та інші аналогічні утворення:		
окремі відособлені екземпляри	за 1 сантиметр довжини	503
щітки та інші утворення	за 1 кв. дециметр площі	359
монокристали гіпсу, кальциту, інших мінералів	за 1 куб. дециметр об'єму	288
глинисто-полімінеральні сталактити гіпсових печер	за 1 сантиметр довжини	215
глинисто-натічні (бобовидні) кори	за 1 кв. дециметр площі	288
глинисто-мінеральні відклади	-"-	215
Пошкодження стін, стелі (написи, подряпини тощо)	за 1 кв. дециметр площі	288
Забруднення печер:		
механічне:		
за кожну годину працюючого джерела викиду		30
за кожну випалену сигарету чи інший вид тютюнових виробів		44
за покинуту річ, банку, пляшку, синтетичну тару тощо	за одну одиницю	44
за сторонній інертний матеріал	за 1 куб. дециметр об'єму	22
хімічне:		
за покинуті у відкритому вигляді хімічні реактиви	за 100 грамів речовини	113
біологічне (органічне, бактеріальне тощо)	-"-	144
термальне:		
за кожний наступний градус за Цельсієм (збільшення або зменшення) від звичайного для даної порожнини температурного рівня	за 100 куб. метрів підземного повітря	36

радіаційне:		
за кожен одиницю понад гранично допустиму дозу		718
Поверхневі карстово-спелеологічні утворення		
Пошкодження каррових, первинно- та вторинно-кристалічних форм	за 1 кв. дециметр площі	71
Засипання понижень, лійок, понорів, колодязів, шахт	за 1 кв. метр площі	431
Забруднення понижень, лійок, колодязів, шахт	за 1 куб. метр забрудника	574
Геологічні об'єкти		
Пошкодження геологічних оголень, розрізів	за 1 кв. метр площі	431
Пошкодження геоморфологічних утворень	за 1 кв. дециметр площі	718
Палеонтологічні об'єкти		
Вилучення або пошкодження частин (залишків, відбитків) викопних тварин і рослин	за 1 сантиметр довжини	431
Гідрологічні об'єкти (водні об'єкти в межах територій природно-заповідного фонду)		
Пошкодження водоспадів	за 0,5 метра висоти або 1 метр ширини	2877
Влаштування загат на водних об'єктах	за 1 кв. метр площі	288
Пошкодження водного об'єкта, болота:		
випрямлення, поглиблення русла, зміна конфігурації берегової лінії тощо	за 0,1 гектара	14387
забирання ґрунту (гравію, піску, мулу тощо) з водойм, прориття каналів	за 1 куб. метр об'єму	2877
Скидання баластних вод	-"-	2762
Знищення донної рослинності	за 1 гектар	745605
Забруднення поверхневих, морських та підземних вод		півторакратний розмір збитків, нарахованих за Методикою розрахунку розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів
Засипання водних об'єктів	за 0,1 гектара	244586
Знищення боліт:		

знищення рослин деревного та трав'яного ярусів верхового оліготрофного болота	-“-	27491
знищення рослин деревного та трав'яного ярусів низинного евтрофного болота	-“-	145917
забирання торфу	на площі 0,1 гектара на глибину 1 метр	3204762
Знищення (пошкодження) підземного джерела потужністю:		
до 1 куб. метра на добу		69038
від 1,1 до 3 куб. метрів на добу		138075
від 3,1 до 10 куб. метрів на добу		690375
більше 10,1 куб. метра на добу		за кожний куб. метр потужності понад 10,1 куб. метра на добу сума відшкодування збільшується на 50 тис. гривень

Таблиця Б9 – Такса для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд внаслідок проїзду транспорту, прольоту та посадки літальних апаратів

Вид транспорту, порушення	Такса, гривень
Проїзд одиниці транспортного засобу (за кожні 100 метрів):	
мопеда, мотоцикла, моторолера	359
легкового автомобіля, мікроавтобуса, пікапа	574
автобуса, вантажного автомобіля	790
спеціальної важкої транспортної техніки, квадрацикла	1008
техніки на гусеничному ході	1223
Проїзд велосипеда, гужового транспорту	144
Прохід сторонньої особи через територію заповідника	144
Проїзд малотоннажного плавзасобу з двигуном:	
завдовжки до 7 метрів, у тому числі скутера	288
завдовжки від 7 до 15 метрів	431
завдовжки більше 15 метрів	718
Проїзд весельного човна	144
Причалювання плавзасобу до берега у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду	243
Проліт літального апарата:	
літака нижче ніж 2 кілометри, подолання ним звукового бар'єра над природним заповідником та заповідними зонами інших територій природно-заповідного фонду	14387
вертольота та малого літального апарата нижче ніж 200 метрів	21581
Посадка вертольота та малого літального апарата на територію природного заповідника та заповідну зону інших територій природно-заповідного фонду	28775

Примітка Такса, наведена в цьому додатку, не застосовується у випадках аварійних ситуацій та рятування людей

Таблиця Б10 – Такса для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, невиконання умов знімання, збереження і нанесення родючого шару ґрунту, забруднення та засмічення їх територій

Вид порушення	Одиниця виміру	Такса, гривень або підстава для нарахування
Самовільне зайняття земельної ділянки		нараховується за Методикою визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 25 липня 2007 р. 963
Зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту)		
Забруднення земель хімічними речовинами, засмічення промисловими, побутовими та іншими відходами		нараховується за Методикою визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства, затвердженою наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища від 27 жовтня 1997 р. № 171.
Побутове засмічення території:		
за покинуту річ, банку, пляшку, тару тощо	за одну одиницю	44

Таблиця Б11 – Такса для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд внаслідок знищення або пошкодження інформаційно-охоронних та інших знаків

Вид знака	Одиниця виміру	Такса, гривень
Інформаційно-охоронний, межовий охоронний знак, інформаційний щит	за один знак	5611
Стовп межовий, квартальний, візирний, лісовпорядний та лісогосподарський знак	-“-	5385
Стовп лісогосподарський (на лісосіках, ділянках, призначених для відновлення лісу, сіножатях, пасовищах пробних площах тощо)	-“-	1726
Шлагбаум, межовий знак	-“-	16547
Монументальний знак-пам’ятник		трикратний розмір вартості витрат на відновлення

Таблиця Б12 – Такса для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд внаслідок знищення або пошкодження осушувальних каналів, дренажних і протиерозійних систем, доріг та інших об'єктів

Вид об'єкта	Одиниця виміру	Такса, гривень
Осушувальна канава і дренажна система:		
осушувальна	за 1 пог. метр	2507
збиральна	-“-	4228
магістральна	-“-	6531
Протиерозійний вал, лоток, канава		п'ятикратний розмір вартості витрат на відновлення
Дорога:		
асфальтна	за 1 кв. метр	3159
цементобетонна	-“-	2673
із щебеним покриттям	-“-	2187
із гравійним покриттям	-“-	1945
грунтова поліпшена	-“-	1458
грунтова	-“-	972
Огорожа	за 1 пог. метр	п'ятикратний розмір вартості витрат на відновлення

Примітка:

Розмір шкоди, заподіяної внаслідок незаконного знищення або пошкодження мостів, шлюзів, перепадів, інших інженерних споруд на осушувальних канавах, дренажних системах, річках, струмках, гірських потоках, дорогах та інших об'єктів, обчислюється у п'ятикратному розмірі вартості витрат на відновлення знищених чи пошкоджених споруд та об'єктів.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних занять з дисципліни
«ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ЗАПОВІДНОЇ СПРАВИ»
для студентів спеціальності 101 «Екологія»

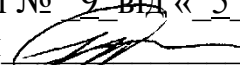
Затверджено
на засіданні групи забезпечення спеціальності
Протокол № _____ від «_____» _____ 2023 р.

Одеса – 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних занять з дисципліни
«ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ЗАПОВІДНОЇ СПРАВИ»
для студентів спеціальності 101 «Екологія»

Затверджено
на засіданні групи забезпечення спеціальності
Протокол № ____ від « ____ » ____ 2023р.
Голова групи _____ Чугай А.В.

Затверджено
на засіданні кафедри екологічного права і контролю
Протокол № 9 від « 5 » червня 2023 р.
В.о.зав. кафедри Владимирова О.Г.

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Теорія і практика заповідної справи» для студентів які навчаються за спеціальністю 101 «Екологія». Укладач Бургаз О.А., - Одеса: ОДЕКУ, 2023. – 103 с., укр. мова.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних занять
з дисципліни «ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ЗАПОВІДНОЇ СПРАВИ»

Укладач: Бургаз О.А.

Підписано до друку Формат 60 x 84/16 Папір офс.
Умовн. друк. арк.. Тираж Зам. №
Надруковано з готового оригінал – макета

Одеський державний екологічний університет,
65016, м. Одеса, вул. Львівська, 15
